

Rekognosciranja Muzeja grada Koprivnice u 2017. godini

IVAN VALENT

U radu se prezentiraju rezultati terenskih pregleda obavljenih u 2017. godini na prostoru Podravine tijekom kojih je zabilježen veliki broj novih arheoloških lokaliteta iz razdoblja pretpovijesti, antike, srednjeg i novog vijeka te su dopunjene spoznaje o pojedinim poznatim lokalitetima. Kroz tekst se navode geografske, topografske i pedološke karakteristike svakog položaja te se temeljem analize prikupljenog arheološkog materijala predlaže njegova datacija.

Ključne riječi: terenski pregled, Podravina, arheološki lokaliteti, pretpovijest, antika, srednji vijek, novi vijek

1. Uvod

Tijekom proljeća i jeseni 2017. godine sustavno je rekognosciran kontaktni prostor između sjevernih obronaka Bilogore i dravske nizine te prostor dravskog poloja i terasa na prostoru općina Koprivnica, Koprivnički Bregi, Novigrad Podravski, Kloštar Podravski, Podravske Sesvete i Gola.¹ Tijekom spomenutih pregleda sakupljena je velika količina pokretnog arheološkog materijala i ubiciran je veliki broj novih arheoloških lokaliteta iz razdoblja pretpovijesti, antike, srednjeg i novog vijeka koji se ovom prilikom prezentiraju. Osim

obilaska novih položaja ponovno su obišteni i pojedini već poznati i istraživani lokaliteti na kojima su otkriveni novi zanimljivi nalazi. Pojedini od novootkrivenih lokaliteta na kojima su pronađeni ulomci talioničke zgure već su ranije obrađeni i objavljeni tako da nisu ušli u ovaj pregled.²

2. Metodologija obrade lokaliteta i prikupljenog materijala

Lokaliteti na prostoru Podravine obrađivani su u smjeru sjeverozapad - jugoistok prema mjestu unutar ili u okolici kojeg se vršio terenski pregled, dok su lokaliteti u Prekodravlju, tj. u okolici Ždale obrađivani od juga prema sjeveru i dalje na zapad s obzirom na činjenicu da je obilazan uski pojas između šume i državne granice.

U sklopu obrade svakog od lokaliteta u uvodnom su dijelu opisane njegove geograf-

¹ Terenski su pregledi djelomično vršeni i u sklopu istraživačkog projekta IP-06-2016-5047 Hrvatske Zaklade za znanost *Proizvodnja željeza uz rijeku Dravu u antici i srednjem vijeku: stvaranje i transfer znanja, tehnologija i roba*, koji se provodi na prostoru Podravine pod vodstvom dr. sc. Tajane Sekelj Ivančan iz Instituta za arheologiju, a u njima su uz zaposlenike Muzeja grada Koprivnice Ivana Valenta i Roberta Čimina sudjelovali i djelatnici Instituta za arheologiju dr. sc. Tajana Sekelj Ivančan, dr. sc. Siniša Krznar te Ivan Zvijerac iz Torčeca i Josip Cugovčan iz Podravske Sesvete.

² VALENT, Ivan, ZVIJERAC, Ivan, SEKELJ IVANČAN, Tajana: *Topografija arheoloških lokaliteta talioničkom djelatnošću na prostoru Podravine* // Podravina, časopis za multidisciplinarna istraživanja, Vol. 16. br. 32, Koprivnica, 2017. 5–25.

ske, topografske, pedološke i hidrografske karakteristike nakon kojih se pristupilo obradi prikupljenog materijala. U sklopu obrade navedene su osnovne karakteristike prikupljenog materijala - boja, faktura, izrada, ukrašavanje - koji je, s obzirom na navedene parametre ranije grupiran temeljem njegova vremenskog opredjeljenja, tj. datacije. Predlagane su datacije, bilo da je riječ o položajima na kojima je (zasad) utvrđena samo jedna ili nekoliko različitih faza zaposjedanja, uglavnom šireg raspona i vezane su uz duže vremensko razdoblje (bakreno doba, starije/srednje/mlađe brončano doba, mlađe/starije željezno doba, antika, rani/razvijeni/kasni srednji vijek, novi vijek). S druge strane, uže datacije, ili čak i kulturna pripadnost, određene su samo za pojedine položaje ili grupe materijala unutar jednog položaja za koje su postojali jasni datacijski elementi. Položaj svakog od lokaliteta prikazan je na priloženim kartama.³

3. Obrada lokaliteta

Koprivnica – Farkašić

Na prostoru Farkašić dosad su u arheološkoj literaturi bila poznata 4 lokaliteta,⁴ a tijekom terenskog pregleda izvršenog u proljeće 2017. godine ubicirano je još 9 novih položaja na ovom toponimu, a običeni su i navedeni dosad poznati i istraživani lokaliteti.

3 Položaji lokaliteta u okolini Kloštra Podravskog, Podravske Sesvete, Draganci i Molvica prethodno su objavljeni u katalogu izložbe Vlastelinstvo Gorbonok.

4 MARKOVIĆ, Zorko: Draganovec, u: *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, drugo dopunjeno izdanje*, Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske, Sekcija arheologa i preparatora, (ur. Šimek, Marina), Bjelovar, 1997., 152.; MARKOVIĆ, Zorko: Koprivnica - Farkašić A, u: *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, drugo dopunjeno izdanje*, Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske, Sekcija arheologa i preparatora, (ur. Šimek, Marina), Bjelovar, 1997., 169.; MARKOVIĆ, Zorko: Koprivnica - Farkašić P, u: *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, drugo dopunjeno izdanje*, Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske, Sekcija arheologa i preparatora, (ur. Šimek, Marina), Bjelovar, 1997., 169.; MARKOVIĆ, Zorko: Koprivnica - Farkašić, Stari bunar, u: *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, drugo dopunjeno izdanje*, Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske, Sekcija arheologa i preparatora, (ur. Šimek, Marina), Bjelovar, 1997., 169.

Koprivnica – Farkašić 1

Položaj se nalazi u nizini, istočno od posljednje pješćane uzvisine koje se u smjeru sjever-jug pružaju sjeverno od makadamskog puta koji iz Draganovca vodi prema Bakovčicama, oko 300 metara istočno od farme svinja na Farkašiću, na nadmorskoj visini od oko 152 metra (Karta 1:2). Prilikom terenskog pregleda prikupljena je manja količina veoma sitnih ulomaka keramike⁵ od kojih se većina može datirati u brončano doba, jedan u antičko razdoblje i jedan u novovjekovni period. Svi su ulomci dijelovi trbuha posuda.

Brončanodobna je keramika na vanjskim stijenkama svijetlo i tamnosmeđe, narančaste te svijetlo i tamnosive boje, dok je u presjeku uglavnom tamnosiva, uz izuzetak jednog tankog ulomka čije su stijenke i presjek svijetlo narančaste boje. Dio keramičkih ulomaka grublje je fature, izrađen od gline s primjesom sitnih zrnaca pijeska ili drobljene keramike dok je dio izrađen od pročišćene gline pomiješane s finim pijeskom.

Antički je ulomak svijetlo sive boje na stijenkama i u presjeku, a izrađen je od pročišćene gline s primjesom finog pijeska. Novovjekovni je ulomak na vanjskoj stijenci blago zapečen i tamnosmeđe je boje dok je ostatak ulomka narančaste boje. Izrađen je od gline pomiješane s pijeskom, na vanjskoj je stijenci ukrašen horizontalnim linijama, a na unutrašnjoj je stijenci premazan smeđom glazurom.

Koprivnica – Farkašić 2

Položaj se nalazi u nizini, sjeverno i južno od makadamskog puta koji iz Draganovca vodi prema Bakovčicama, oko 350 metara istočno (jugoistočno) od farme svinja na Farkašiću (Karta 1:2). Nadmorska visina položaja iznosi 154,5 metara. S obje je strane ceste prikupljena manja količina keramičkih ulomaka, i to tri ulomka profila posuda, dva ulomka ručki te tri ulomka trbuha posuda.⁶ Ulomci su, osim jednog koji je crne, svijetlo i tamnosive te svijetlo i tamnosmeđe boje na unutrašnjim i vanjskim stijenkama, ali i u presjeku.

5 Prilikom terenskog pregleda na položaju je bila zasijana pšenica.

6 Prilikom terenskog pregleda na položaju je bila zasijana pšenica.

Izrađeni su od pročišćene gline s primjesom finog pijeska, sitnih kamenčića ili razmravljenih ulomaka keramike. Uz mogući izuzetak ulomka profila posude crne boje, izrađenog od gline s primjesom sitnih kamenčića, čija datacija nije sigurna, prikupljeni se materijal može datirati u razdoblje antike.

Koprivnica – Farkašić 3

Položaj se nalazi u nizini, na otprilike 150 metara nadmorske visine, sjeverno od križanja makadamskog puta koji iz Draganovca vodi prema Bakovčicama i asfaltirane ceste Štaglinec – Bakovčice (Karta 1:3). Središnji je dio položaja blago uzdignut za kojih 50 cm od okolnog prostora. Na položaju su prikupljena svega četiri ulomka keramike i nekoliko ulomaka kućnog lijepa no zabilježeni su i ostaci triju manjih objekata unutar kojih su bili vidljivi tragovi gara, pepela i manjih ulomaka kućnog lijepa. Ulomci keramike su narančaste i žarko narančaste te sive, tamnosive i smeđe boje na unutrašnjim i vanjskim stijenkama te crne, tamnosive i narančaste boje u presjeku. Tri ulomka u sebi sadrže sitnije kamenčiće ili mrvljenu keramiku dok je jedan izrađen od pročišćenije gline. Materijal se okvirno može datirati u brončano doba.

Koprivnica – Farkašić 4

Stotinjak metara jugozapadno od Farkašića 2 nalazi se položaj Farkašić 4 (Karta 1:4). On je smješten na tjemenu pješćane grede koja se pruža u smjeru sjever-jug, na nadmorskoj visini od 159,5 metara. Od prikupljenog su keramičkog materijala najzastupljeniji ulomci trbuha posuda uz koje su pronađeni po jedan ulomak dna i ručke. Keramika je svijetlo i tamnosive boje na stijenkama i u presjeku te žučkastosive boje na stijenkama, svijetlo ili tamnosive boje u presjeku. Od navedenog opisa odudara jedino spomenuti ulomak ručke čije su vanjske površine narančaste boje. Ulomci su izrađeni od pročišćene gline pomiješane s pročišćenim pijeskom, a tek pokoji ulomak u sebi sadrži sitna zrnca pijeska. Cjelokupan se materijal datira u antičko razdoblje.

Koprivnica – Farkašić 5

Položaj Farkašić 5 nalazi se na terasi pješćane grede koja se uzdiže iznad nizine kroz

koju protječe potok Petrov dol,⁷ iznad položaja bivšeg mlina Melin nad Melincem,⁸ oko 550 metara istočno od farme svinja na Farkašiću (Karta 1:5). Pješćana uzvisina na kojoj se nalazi ta terasa dio je sklopa pješćanih uzvisina koje se prostiru na prostoru Farkašića i ona je ujedno i zadnje uzvišenje u tom nizu nakon kojeg se na istoku pruža prostrana nizina. Položaj terase nalazi se na nadmorskoj visini od 149 do 150 metara. Od prikupljenih keramičkih ulomaka,⁹ koji se mogu razvrstati u dvije skupine, zastupljeni su samo ulomci trbuha posuda.

Prvoj skupini pripadaju ulomci čije su vanjske i unutarnje stijenke crne/tamnosive te svijetlo i tamnosmeđe boje, dok su u presjeku svi tamno sive/crne boje. Izrađeni su od gline s primjesom pijeska i sitnim kamenčićima, a jedan od njih u sebi sadrži i ulomke mrvljene (narančaste) keramike. Materijal se okvirno može smjestiti u brončano doba, vjerojatno kasno brončano doba.

Drugoj skupini pripadaju ulomci čije su stijenke uglavnom svijetlo sive ili svijetlo narančaste boje, dok su u presjeku uglavnom svjetlosivi ili svjetlosmeđi. Izrađeni su od gline pomiješane s većom ili manjom količinom pijeska i pokojim sitnim kamenčićem. Mogu se datirati u antičko razdoblje.

Koprivnica – Farkašić 6

Položaj Farkašić 6 nalazi se na istočnoj padini koja se pruža između dviju prirodnih terasa, na parcelama južno od farme svinja koja se nalazi uz makadamski put koji iz Draganovca vodi prema Bakovčicama, na visini između 162 i 164 metra (Karta 1:6). Prilikom obilaska položaja prikupljena su tri ulomka keramike koji se mogu datirati u kasni srednji vijek te nekoliko ulomaka koji se mogu smjestiti u brončano doba. Uz keramiku su priku-

7 Taj se potok danas naziva i potok Glogovac (Hrvatska osnovna karta) i potok Draganovac (Digitalni ortofoto 2011. godina), zavisno o kartografskoj podlozi (<https://geoportal.dgu.hr>, 15. 2. 2017.). Na prostoru Koprivničkih Bregi ulijeva se u potok Koprivnicu.

8 Taj je mlin bio prvi od tri mlina koji su se nekada nalazili na tom potoku.

9 U trenutku obilaska položaja na polovici pregledanog prostora bila je posijana repica što je otežalo terenski pregled i utjecalo na količinu prikupljenog materijala.

pljeni i ulomci kućnog lijepa.

Od tri kasnosrednjovjekovna ulomka jedan je ulomak oboda posude, tamnosive je boje i izrađen je od gline pomiješane s finim pijeskom. Preostala dva ulomka dijelovi su trbuha posuda i na sebi imaju plitki ukras jednostruke horizontalne linije. Ulomci su svijetlo i tamnosmeđe boje na stijenrama, a sive u presjeku. Jedan je izrađen od gline pomiješane s finim pijeskom i s unutrašnje strane ima tragove lončarskog kola, dok drugi u sebi ima primjese manjih kamenčića.

Keramički ulomci koji se mogu pripisati brončanom dobu su na vanjskim i unutrašnjim stijenrama tamno sive/crne, tamnosmeđe ili narančaste boje, dok su u presjeku tamno sive/crne. Samo je jedan ulomak na unutrašnjoj i vanjskoj stijenci tamnonarančaste boje, dok je u presjeku tamnosmeđi. Ulomci su uglavnom grube fature, izrađeni od gline pomiješane s pijeskom i sitnim kamenčićima, a pojedini u sebi sadrže i mrvljene ulomke (narančaste) keramike.

Koprivnica – Farkašić 7

Položaj Farkašić 7 nalazi se u nizini koja se pruža uz potok Petrov dol (Draganovec) na južnom djelu Farkašića. Lokalitet se nalazi na nadmorskoj visini od 155,5 metara, otprilike 400 metara južno od farme svinja na Farkašiću (Karta 1:7). Sjeverozapadni dio lokaliteta dotiče podnožje uzvišenja koje je zapravo terasa koja ovdje naglo pada prema jugu, blaže prema istoku, čije se najveće uzvišenje na prostoru Farkašića nalazi iznad lokaliteta, uz cestu, na visini od 167,5 metara. Kako ova terasa, tj. obronci Bilogore, na ovom prostoru padaju prema istoku, spajaju se, sjeverno od njega, s nizinom u kojoj se nalazi lokalitet. Prilikom terenskog pregleda na položaju je prikupljena veća količina ulomaka keramike koji se mogu razdijeliti u dvije skupine.

Prvoj skupini pripadaju ulomci čije su unutrašnje i vanjske stijenske te presjek sive, tamnosive, narančaste i tamnosmeđe boje. Većina je ulomaka izrađena od fino pročišćene gline pomiješane s finim pročišćenim pijeskom ili pijeskom koji sadrži sitne kamenčiće. Svi su prikupljeni ulomci, osim jednog ulomka ruba, dijelovi trbuha posuda. Datiraju se u antičko razdoblje.

Drugoj skupini pripadaju keramički ulomci čije su vanjske i unutarnje stijenske te

presjek tamnosive/crne boje i ulomci čije su vanjske i unutrašnje stijenske te presjek tamnosmeđe do narančaste boje. Cjelokupan je materijal izrađen od gline pomiješane s pijeskom koji sadrži sitne kamenčiće. Većina ulomaka dijelovi su trbuha posuda, no zastupljena su i tri ruba posuda te jedan ulomak dna. S obzirom na izgled profila rubova posuda i izradu ovaj se materijal može datirati u kasni srednji vijek, točnije između 15. i 16. stoljeća.

Uz navedene dvije skupine može se izdvojiti i nekoliko ulomaka čije su vanjske i unutrašnje stijenske svjetlonarančaste do svjetlosmeđe i svjetlosive boje, dok su u presjeku tamnosivi ili crni. Ulomci su izrađeni od jače pečene gline s primjesom sitnih kamenčića i grublje su fature od opisanih u prve dvije skupine. Iako ovaj materijal odudara od prvih dviju skupina i mogao bi pripadati nekom drugom razdoblju, možda brončanom dobu, za sada se, zbog malog broja prikupljenih ulomaka i nemogućnosti njihove točne determinacije, određuje kao nedeterminiran.

Osim ulomaka keramike, na položaju je pronađen i dio malog kamenog brusa koji se s obzirom na više faza okupacije položaja ne može točno opredijeliti.¹⁰

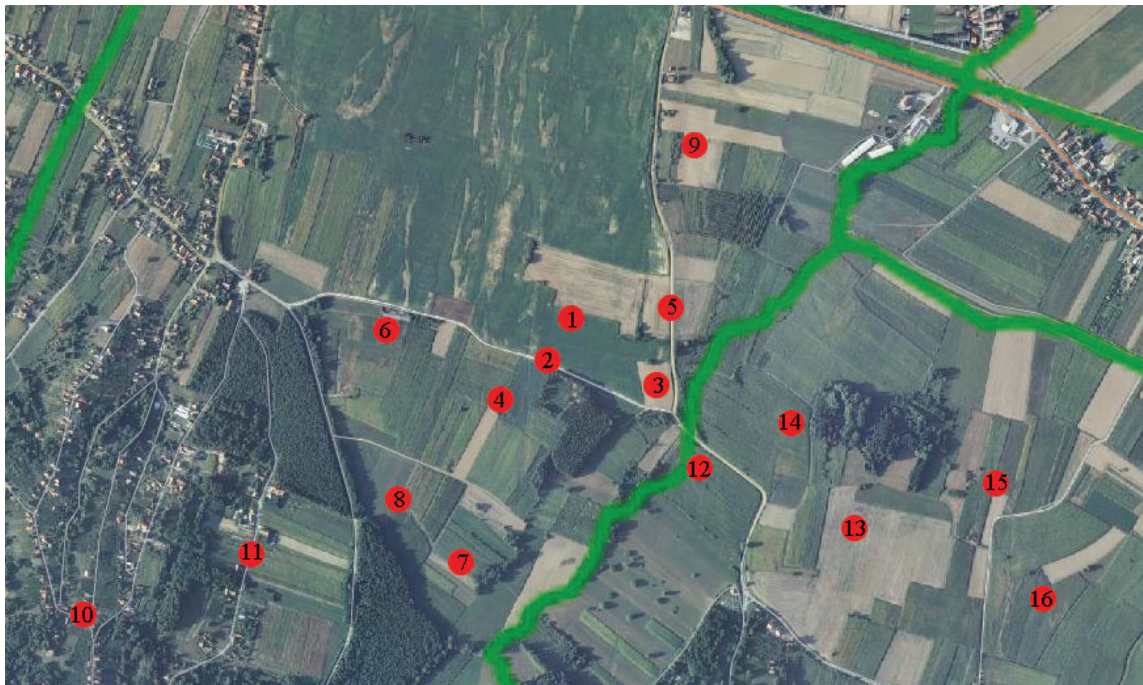
Koprivnica – Farkašić 8

Ovaj se položaj nalazi sjeverno od položaja 7, na prostoru spomenutog najvišeg uzvišenja na prostoru Farkašića i možda se radi o širem djelu rasprostiranja položaja Farkašić 7 (Karta 1:8).¹¹ Tijekom terenskog pregleda na njemu je prikupljena manja količina ulomaka keramike, uglavnom veoma sitnih, koji su na temelju fature opredijeljeni u antičko i srednjovjekovno razdoblje. Uz opredijeljene ulomke, prikupljena je i manja količina materijala koji se zasad ne može sa sigurnošću opredijeliti. Uz ulomke keramike pronađen je i jedan ulomak kamene alatke.

Antički su ulomci na unutrašnjoj i vanjskoj stijenci svijetlo i tamnosive te smeđe, a u presjeku sive i tamnosive boje. Izrađeni su od gline pomiješane sa sitnim pijeskom i svi su dijelovi trbuha posuda. Srednjovjekovni su

¹⁰ Njegove dimenzije iznose: duljina: 3,7 cm, max. širina: 1,5 cm, visina: 0,9 cm.

¹¹ Položaj je razdvojen budući da zasad između položaja Farkašić 7 i Farkašić 8 nije pronađen keramički materijal koji bi upućivao da se radi o jednom cjelovitom položaju.

Karta 1. Položaji arheoloških lokaliteta u okolici Draganovca, Bakovčica i na toponimu Farkašić (podloga: geoportal.dgu.hr, izradio: I. Valent).

ulomci na vanjskim i unutrašnjim stijenkama svijetlo i tamnosmeđe te tamnosive boje, a u presjeku su tamnosivi. Izrađeni su od gline pomiješane sa sitnim zrcima pijeska, a ponegdje i s malo većim kamenčićima. Također se radi samo o ulomcima trbuha posude.

U skupinu neopredijeljenog materijala spadaju tri ulomka. Tamnosive i crne su boje na stijenkama i u presjeku i izrađena su od dobro pročišćene gline pomiješane sa sitnim kamenčićima. Jedan od njih je dosta ugljačan.

Koprivnica – Farkašić 9

Farkašić 9 nalazi se oko 300 metara jugozapadno od skretanja za Bakovčice s podravske magistrale, prije ulaska u Štaglinec (Karta 1:9). Smješten je na sjevernom kraju veće pješćane grede i raspoređuje se na njenim zapadnim, sjevernim i istočnim padinama. Najviša visinska kota na kojoj se raspoređuje iznosi 147,5 metara. Istočno od položaja u okolišu se nazire tok potoka Glogovac. Prilikom obilaska položaja prikupljena je veća količina ulomaka keramike koja pokazuje ista svojstva te dva ulomka koji se razlikuju od njih.

Veća se skupina prikupljenih ulomaka, s obzirom na njihovu izvedbu, može podijeliti na finije i grublje posude. Karakteristike obiju skupina su narančasta, tamnosiva, smeđa i tamnosmeđe boja stijenki dok su svi ulomci u presjeku svijetlo ili tamnosivi. Ulomci finije fature izrađeni su od pročišćene gline pomiješane s manjim zrcima pijeska, a pojedini su i ugljačani. Ulomci grublje fature izrađeni su od gline pomiješane s manjim kamenčićima ili sitnim kamenčićima i mrvljenim ulomcima keramike.

Od prikupljenih se ulomaka može izdvojiti jedan rub zdjele s horizontalno odrezanim rubom, ulomak blago izvijenog ruba i trbuha lonca s kosim zarezima na apliciranoj plastičnoj traci, ulomak blago izvijenog oboda lonca šiljastog vrha, ulomak blago izvijenog oboda i blago bikoničnog trbuha manje posude/šalice, ulomak blago izvijenog zaobljenog oboda, ulomak blago bikonične posude s kapljičastim zarezima urezanim na gornjem dijelu trbuha, ulomak trbuha ukrašen plitkom horizontalnom linijom, ulomak trbuha tanjih stijenki ukrašen plastičnom trakom, ulomak trbuha s apliciranim kružnim buklom i jedan s troku-

tastim, ulomak trbuha ukrašen bubličastim ukrasom na apliciranoj horizontalnoj traci te ulomak ravnog dna. S obzirom na opisane karakteristike oblika i ukrasa ovih ulomaka oni se, a time i lokalitet, datiraju u kasno brončano doba.

Dva ulomka koja su prikupljena uz dosad opisane izrazito su grube fature, a izrađeni su od gline pomiješane s većim kamenčićima. Stijenke su im smeđe i sive boje, a u presjeku su također smeđe ili sive. Na jednom su na unutrašnjoj stijenci vidljivi tragovi ručnog zaglađivanja. Na temelju fature datira ih se u ranosrednjovjekovno razdoblje.

Draganovec – Valentove gorice

Tijekom kopanja vinograda Jasenke Valent iz Koprivnice koji se nalazi na južnim obroncima Bilogore, na adresi Vinogradarski put 67 u Draganovcu (Karta 1:10), prikupljeno je nekoliko ulomaka oboda i trbuha posuda koji se mogu datirati u kasnosrednjovjekovno razdoblje. Ulomci su izrađeni od pročišćene gline pomiješane sa sitnim pijeskom, oker, narančaste, tamnosive te svijetlo i tamnosmeđe su boje na stijenama te narančasti, tamno i svjetlosivi u presjeku. Od ukrasa je jedino zastupljen ukras plitkih i gustih horizontalnih žlijebova na jednom truhu. Uz ulomke trbuha pronađen je jedan rub poklopca, jedan ulomak posude horizontalno odrezanog ruba te ulomak gotovo horizontalno izvučenog zaobljenog ruba na kojem se nalazi izraženo nisko trokutasto rebro.

Draganovec – Rudarska ulica

Na oranicama zapadno i istočno od Rudarske ulice u Draganovcu na dva su mjesta prikupljena po dva ulomka keramike. Položaj se nalazi na obroncima Bilogore, no teren je ravničarski i predstavlja manju terasu na prostoru obronaka. Visina položaja iznosi između 171 i 172 metra (Karta 1:11). Na oranici iza kućnog broja 3 pronađen je jedan ulomak trbuha i jedan ulomak izvijenog i koso odrezanog ruba kaležastog lonca ispod kojeg se nalazi zaobljeno trokutasto rebro. Oba su ulomka izrađena na brzom kolu i tamnosive su boje na stijenama i u presjeku. Izrađeni su od gline s manjom primjesom pijeska. Datiraju se u kasni srednji vijek, tj. između 14. i 16. stoljeća.

S druge strane ulice, na manjoj oranici iza kućnih brojeva 8 i 10 prikupljen je jedan ulomak trbuha narančaste boje izrađen rukom i jedan ulomak ruba tamnosive boje, također izrađen ručno. Ulomci se na temelju fature smještaju u pretpovijest.

Iako se na temelju dva ulomka ne može tvrditi da se radi o lokalitetima ovi su položaji zabilježeni kao potencijalni položaji manjih lokaliteta i u dogledno će ih se vrijeme ponovno obići.

Bakovčice – Velike livade 2

Položaj Velike Livade 2 nalazi se oko 250 metara sjeverozapadno od groblja u Bakovčicama (Karta 1:12). Smješten je u ravničarskom prostoru, podno sjevernih obronaka Bilogore, na nadmorskoj visini od otprilike 150 metara i pruža se uz zapadnu obalu nekadašnjeg toka potoka Bogdančevac.

Tijekom terenskog pregleda na njemu je prikupljen manji broj ulomaka keramike¹² koji se, osim jednog, mogu datirati između razvijenog i kasnog srednjeg vijeka. Ti su ulomci na stijenama i u presjeku svijetlo do tamnosmeđe boje. Izrađeni su od gline s primjesom dosta pijeska, a pojedini u sebi, koji su grublje fature, u sebi sadrže i male kamenčiće. Većina ulomaka dijelovi su tijela posuda, no prikupljena su i dva ulomka dna od kojih jedan na unutrašnjoj stijenci ima horizontalna udubljena koja su nastala prilikom vrtnje na brzom lončarskom kolu. Jedan od ulomaka trbuha posuda ukrašen je jednostrukim horizontalnim linijama.

Ulomak trbuha posude koji ne bi pripadao ovom skupu nalaza na tamnosivoj vanjskoj stijenci ima tanak žučkasti, djelomično već uništen, premaz dok mu je unutrašnja stijenska sive boje. Izrađen je od fino pročišćene gline pomiješane s dosta sitnog pijeska. S obzirom na fakturu moglo bi ga se opredijeliti u antičko razdoblje, a uzimajući u obzir da se radi o dosta tankom ulomku moglo bi se reći i da se radi o keramici tankih stijenci, čime bi se ulomak mogao datirati između 1. i sredine 2. stoljeća. Uzimajući u obzir i činjenicu da se veliki antički lokalitet Bakovčice – Nadbarice 1 nalazi tek nešto više od dvjestotinjak metara istočnije ova bi interpretacija, a time i datacija, mogla biti ispravna.

12 Prilikom terenskog pregleda na položaju je bila posijana pšenica što je onemogućilo prikupljanje veće količine materijala.

Bakovčice – Nađbarice 1

Lokalitet Nađbarice 1 nalazi se 300 metara istočno od groblja u Bakovčicama, unutar ravničarskog prostor iznad manje kotline, podno obronaka Bilogore, na nadmorskoj visini od 150 do 155 metara (Karta 1:13). Rasprostire se na većem prostoru i tijekom nekoliko obilazaka prikupljena je veća količina keramike i komada kovačke zgure. Većina materijala pripada antičkom razdoblju, dio srednjovjekovnom, a dio se materijala može pripisati pretpovijesti. Komadi kovačke zgure prikupljeni su na jugoistočnom dijelu lokaliteta i na tome se mjestu, temeljem velike količine prikupljene zgure, pretpostavlja postojanje kovačke radionice. Uz navedeno, na najsjevernijem je dijelu lokaliteta pronađen i jedan pršljen kružnog tlocrta diskoidnog presjeka s blago uzdignutom gornjom polovicom.

Pretpovijesni je materijal uglavnom finije fature, izrađen je od pročišćene gline s malo pijeska. Pojedini ulomci u sebi sadrže razmrvljene ulomke keramike, a pojedini i sitne kamenčice. Stijenke su mu svjetlonarančaste ili tamnosive boje, a presjek je svijetlo ili tamnosivi te svjetlonarančasti. Od njega odudara ulomak ručne izrade tamnosive boje koji je pronađen na najsjevernijem prostoru rasprostiranja lokaliteta. Materijal se zasad ne može točnije determinirati.

Antički je materijal također uglavnom finije fature, izrađen je na kolu, od pročišćene gline s primjesom pijeska, no dio materijala je i malo grublje fature i u sebi sadrži sitne kamenčice. Boja ulomaka je na stijenkama i u presjeku svijetlo ili tamnosive te svijetlo ili izrazito narančaste boje. Pojedini su ulomci na stijenkama svjetlosmeđi, a u presjeku sivi. Uglavnom se radi o ulomcima trbuha posuda, a jedini ukrašeni ulomak po sebi ima horizontalan metličast ukras. Od rubova posuda zastupljeni su jednostavno zaobljeni blago prošireni obodi zdjele i veće posude suženog vrata te jedan ulomak izvijenog vrata i proširenog zaobljenog oboda. Prikupljena je i jedna trakasta ručka s udubljenjem na hrptu te dio manjeg brusa.

Srednjovjekovni materijal dosta je grube fature, izrađen je na sporom kolu od gline pomiješane s dosta kamenčića, boja stijenki mu je svjetlosmeđa te svijetlo i tamnosiva, a u presjeku tamnosiva. Dio materijala prikupljen je na prostoru kovačnice, a dio na širem prostoru rasprostiranja cijelog lokaliteta.

Uglavnom su zastupljeni ulomci trbuha, no prikupljen je i jedan ulomak izvijenog vrata i proširenog zaobljenog oboda, jedan ulomak izvijenog vrata i vertikalno odrezanog oboda sa zašiljenom gornjom i zaobljenom donjom usnom te ulomak vertikalno odrezanog suženog oboda. Ulomci se okvirno datiraju u rani srednji vijek, no jedan se ulomak može smjestiti i u kasnije razdoblje. Taj ulomak u sebi ne sadrži kamenčice, finije je fature, izrađen je na brzom kolu i ukrašen je s urezanim jednostrukim horizontalnim linijama. Osim njega još je jedan ulomak grublje fature ukrašen istim ukrasom.

Bakovčice – Nađbarice 2

Nađbarice 2 nalaze se oko 450 metara sjeverno (sjeveroistočno) od groblja u Bakovčicama (Karta 1:14). Položaj je smješten u ravnicu uz potok Glogovac, na nadmorskoj visini od 148 metara. Položaj je obilažen u dva navrata i na njemu je prikupljen izričito pretpovijesni materijal. Većinom se radi o ulomcima trbuha posuda, no pronađena je i jedna horizontalna trakasta ručka, jedan ulomak ruba zdjele, dva dna (jedno finije, drugo grublje fature) i četiri ruba posuda. Ulomci su izrađeni ručno, boja vanjskih stijenki je većinom narančasta, zatim svijetlo i tamnosmeđa, tamnosiva i crna, dok im je unutrašnja stijenka narančaste, svijetlo ili tamnosmeđe, smeđe ili tamnosive boje. Pojedini su ulomci pečeni samo redukcij-ski, pojedini samo oksidacijski, no kod većine se radi o kombiniranom postupku. Izrađeni su od pročišćene gline pomiješane s manjom ili većom količinom sipkog pijeska, a pojedini ulomci u sebi sadrže i ulomke razmrvljene keramike ili veću količinu manjih kamenčića. Većinom su grube fature, no zastupljeni su i ulomci manjih posuda tanjih stijenki izrađeni od fino pročišćene gline. Od spomenuta četiri ulomka ruba dva su dosta mala tako da se može reći jedino da su im rubovi zaobljeni. Jedan ulomak pripada manjoj posudi grube fature s gotovo vertikalnim vratom koji je tek blago izvinut prema van dok mu je rub zaobljen, a u slučaju posljednjeg radi se o manjoj posudi izvijenog vrata i gotovo horizontalno izvijenog na vrhu zaobljenog ruba. Što se tiče ulomka ruba zdjele, radi se o plićoj zdjeli vertikalnog vrata i blago prema unutra uvučenog i suženog zaobljenog ruba. S obzirom na navedene karakteristike materijal se datira u kasno brončano doba.

Bakovčice – Nađbarice 3

Položaj se nalazi oko 650 metara sjeveroistočno od groblja u Bakovčicama, u ravničarskom prostoru podno prvih obronaka Bilogore, na nadmorskoj visini od 151 metra (Karta 1:15). Prilikom terenskog pregleda na položaju je i jedan komad kovačke zgure. Većina materijala pripisuje se razdoblju antike, no nekoliko se ulomaka trbuha posuda smješta u pretpovijest, dok bi se nekoliko ulomaka moglo datirati u srednjovjekovno razdoblje.

Stijenke pretpovijesnih ulomka su svjetlonarančaste, tamnosmeđe i tamnosive boje, a presjek im je narančasti ili svijetlo i tamnosivi. Izrađeni su rukom od pročišćene gline koja u sebi sadrži mrvljene ulomke keramike i pijeska, a jedan ulomak i sitne kamenčiće. Budući da se ulomci međusobno razlikuju ne može ih se uže vremenski opredijeliti.

Jedan od srednjovjekovnih ulomaka grublje je fature, svjetlosmeđe boje i izrađen je od gline pomiješane s mnogo sitnih kamenčića. Iako se za njega ne može odrediti je li rađen rukom ili na kolu preostali su ulomci izrađeni na brzom lončarskom kolu. Boja im je svijetlo i tamnosmeđa i oker na stijenkama i u presjeku, a izrađeni su od gline pomiješane s pijeskom.

Antički je materijal, za razliku od materijala na položaju Nađbarice 1, djelomično različit. Zastupljene su dvije grupe materijala prema načinu izrade. Unutar prve pripadaju ulomci koji su izrađeni od fino pročišćene gline pomiješane sa sitnim pijeskom čije su stijenke i presjek svijetlo ili tamnosive te narančaste boje, ponekad u potpunosti, a ponekad u kombinaciji. Iz te se grupe nalaza izdvaja trbuh lonca s horizontalnim i vertikalnim metličastim ukrasima po cijeloj površini ulomka te ulomak ruba zdjele koji je na unutrašnjoj stijenki premazan maslinastozelenom glazurrom. Drugoj grupi ulomka, koja je izrađena od gline pomiješane s dosta pijeska pripada nekoliko ulomaka trbuha i ulomak ruba lonca jednostavno prema van izvijenog vrata i koso odrezanog oboda. Boja na stijenkama im je tamnosmeđa, a u presjeku su prvo narančasti pa sivi. S obzirom na potencijalno širok raspon datacija ulomaka, ovaj se materijal smješta unutar antičkog razdoblja, no naglašava se zastupljenost materijala koji se može datirati u 3. i 4. stoljeće.

Karta 2. Položaji arheoloških lokaliteta Groblje 1 i 2 koji se nalaze uz položaj Glogovac-Selište (podloga: geoportal.dgu.hr, izradio: I. Valent).

Bakovčice – Veliko polje

Oko 700 metara (sjevero)zapadno od groblja u Bakovčicama, na istočnoj padini i podnožju manje glinovito-pjeskovite grede koja se pruža u smjeru sjever-jug, nadmorske visine 153 m, prikupljena je manja količina materijala koji se može razvrstati u tri skupine (Karta 1:16).

Prvoj skupini pripadaju ulomci trbuha posuda čije su stijenke uglavnom narančasto-smeđe boje, rjeđe tamnosive, dok su u presjeku narančasto-smeđe ili svjetlosive. Materijal je finije fature, izrađen je ručno, od gline s primjesom pijeska, a pojedini ulomci u sebi sadrže i razmrvljene ulomke keramike i pokoji sitni kamenčić. Materijal se okvirno može datirati u pretpovijesno razdoblje.

Druga skupina materijala je također finije fature. Izrađena je na kolu od gline s primjesom pijeska, a stijenke i presjek gotovo svih ulomaka su svjetlosive boje. Od ulomaka su zastupljeni dijelovi trbuha posuda i jedan koso prema van izvučen obod. Njegova je fatura grublja od preostalog materijala, stijenke su mu oker boje, a u presjeku je sivi. Izrađen je od gline pomiješane s dosta pijeska u kojem se nalaze sitna zrnca kamenčića. Cjelokupan se materijal smješta u antičko razdoblje.

Trećoj skupini pripadaju tri ulomka trbuha posuda čije su stijenke i presjek smeđe boje te jedan ulomak čije su stijenke i presjek svjetlosive-oker boje. Svi su ulomci izrađeni na brzom kolu. Ulomci smeđe boje imaju grublju fakturu i izrađeni su od gline s primjesom pijeska i dosta sitnih zrnca kamenčića dok je ulomak svjetlosive-oker boje finije fature i

jedini je ukrašen s urezanim jednostrukim horizontalnim linijama. Materijal se smješta u razdoblje razvijenog/kasnog srednjeg vijeka.

Uz opisane tri grupe materijala, dio prikupljenog materijala ostao je nedeterminiran, a osim ulomaka keramike na položaju je prikupljeno i nekoliko ulomaka kućnog lijepa, ulomak kovačke zgure te dva ulomka stijenki peći.

Glogovac – Groblje 1

Položaj Groblje 1 nalazi se oko 300 metara istočno (sjeveroistočno) od ulaza u Glogovac od strane Bakovčica (Karta 2:1). Radi se o pješčanoj gredi smjera sjever-jug čija najviša visina iznosi 166 metara. Sam naziv toponima na kojem se nalazi sugerira potencijalno postojanje groblja koje je tijekom terenskog pregleda i potvrđeno.¹³ O njegovoj se dataciji može tek nagađati, no može se pretpostaviti kako bi moglo biti povezano s kasnosrednjovjekovnim lokalitetima koji se nalaze u blizini: Glogovac – Selište (Valent et al. 2017: 11) i Glogovac – Groblje 2.

Glogovac – Groblje 2

Položaj Groblje 2 nalazi se tek stotinjak metara jugozapadno od položaja Groblje 1 i moguće je da je, zajedno s položajem Glogovac – Selište (Valent et al. 2017: 11) činilo jedno veće naselje koje je moglo funkcionirati istovremeno s ubiciranim grobljem (Karta 2:2). Položaj je smješten na južnoj padini spomenute grede i radi se zapravo o ravničarskom prostoru, tj. posljednjoj terasi prije početka obronaka Bilogore koja se nalazi na 165 metara nadmorske visine.

Materijal prikupljen na položaju uglavnom je fine fature, izrađen je od pročišćene

glina pomiješana s finim pijeskom ili pijeskom koji u sebi sadrži sitne kamenčiće. Fatura ulomaka najčešće odgovara boji stijenki koje su svijetlo ili tamnosive, svjetlosmeđe ili rjeđe crne. Od prikupljenih su ulomaka najviše zastupljeni ulomci trbuha posuda, a pronađena je i trakasta ručka, nekoliko ulomaka ravnog dna, ulomci rubova lonaca kaležaste forme, ulomci jednostavno zaobljenih i koso odrezanih rubova s naglašenom donjom usnom, ulomak manje zdjelice kaležaste forme te ulomak poklopca. Što se tiče ukrašavanja, pronađen je jedino jedan ulomak trbuha posude ukrašen plitko izvedenom češljastom valovnicom koji djelomično odudara od preostalog prikupljenog materijala čija se datacija okvirno može smjestiti između 15. i 17. stoljeća. Uz ulomke keramike pronađen je i jedan ulomak kovačke zgure.

Karta 3. Položaj arheološkog lokaliteta Virje-Trnje, te okolnih položaja Volarski breg i Sušine (podloga: geoportal.dgu.hr, izradio: I. Valent).

Virje – Trnje

Položaj Trnje rasprostire se na parcelama istočno od pročistača za vodu u Virju. Radi se o ravničarskom prostoru od 120,5 do 121,5 metara nadmorske visine kroz koji protječe potok Zdelja koji je danas u tome prostoru umjetno reguliran (Karta 3). Tijekom nekoliko sustavnih pregleda¹⁴ na položaju je prikupljena velika količina keramičkog materijala koji ukazuje na dugo i kontinuirano naseljavanje tog prostora kroz nekoliko pretpovijes-

13 Prva informacija o postojanju groblja na temelju koje se položaj pregledao potekla je od gđe. Barice Valent iz Štaglinca. Po njenom su sjećanju jednom prilikom na tome položaju kasnih 60-ih godina 20. stoljeća iskopavani grobovi, a te su rupe vidljive i danas. Budući da se nije radilo o sustavnim arheološkim istraživanjima groblje je vjerojatno slučajno otkriveno i tada se kopalo kako bi se pokupili predmeti položeni uz pokojnike. Groblje je potvrđeno nalazima dijela ljudske lubanje i dijela femura koji su nađeni na istočnoj padini grede, a na površinu su dospjeli iskopom zemlje prilikom kopanja jazbine jazavca ili lisice. Ovim se putem srdačno zahvaljujem gđi. Barici na ustupljenim informacijama i vodstvu na sam položaj.

14 Položaj je otkrio student arheologije Dino Molnar iz Virja u proljeće 2017. godine nakon čega je obilažen u nekoliko navrata od strane arheologa iz Muzeja grada Koprivnice.

snih razdoblja. Prilikom preliminarnе obrade izdvojeni su reprezentativni ulomci na temelju kojih će se ukratko navesti karakteristike i relativna datacija prikupljenog materijala.¹⁵

Najstarija faza naseljavanja prostora smješta se u razdoblje kasnog neolitika i ranog eneolitika. Prepoznata je temeljem zaobljenog ulomka ruba posude čiji se vrat blago širi prema trbuhu. Radi se o uglačanoj posudi manjih dimenzija, tamnosmeđih stijenki i sivog presjeka.

Idućoj grupi nalaza pripadaju ulomci trbuha, ručki i rubova posuda Lasinjske kulture. Stijenke su im oker, narančaste, tamnosive te svijetlo i tamnosmeđe boje, kod pojedinih su ulomaka uglačane. Presjek im je boje stijenki ili tamnosivi, a pojedini ulomci su u jezgri tamnosivi pa narančasti. Zastupljene su posude zaobljenog i bikoničnog trbuha te ravnog vrata, a rubovi su horizontalno odrezani, zašiljeni ili zaobljeni. Od ukrašavanja su prisutni kratki pojedinačni kosi zarezi, utiskivanje malih kružića, ukras riblje kosti, nanizani kosi i vertikalni kraći i duži zarezi, trake ispunjene kosim ili vertikalnim zarezima te ubadanje točkica u kombinaciji s kraćim horizontalnim zarezima vezanima uz nekoliko jednostrukih vertikalnih linija. Prikupljene su i dvije ručke - jedna izvučena trakasta i jedna tunelasta koja proizlazi iz ruba posude.

Iz završne faze bakrenog i početka brončanog doba izdvajaju se dva ulomka trbuha posuda. Jedan je tamnosmeđe boje stijenki, sivog presjeka i ukrašen je kosim horizontalnim linijama cic-cak uzorkom. Drugi je ulomak tamnosive boje. Središnji motiv ukrasa je obrubljeno kvadratno polje unutar kojeg se nalazi koso okrenut križ gotovo jednakih krakova. Površina stijenke na kontaktu rubova križa i kvadratnog polja je izdubljena. U unutrašnjosti križa nalazi se obrubljeno četvrtasto polje unutar kojeg se nalaze četiri reda po tri točkasta uboda. Ulomci se pripisuju kasnoj Vučedolskoj kulturi, tj. ranoj Vinkovačkoj.

Iz razdoblja ranog brončanog doba izdvaja se još nekoliko ulomaka rubova i ukrašenih trbuha posuda od kojih je nekoliko dodatno razdvojeno prema kulturnoj pripadnosti. Općenito u razdoblje ranog brončanog doba smješta se jedan ulomak blago izvijenog vrata i zašiljenog ruba posude grube fature izra-

đene od gline s primjesom pijeska tamnosive boje, ulomak izvijenog vrata te ulomak ravnog i na kraju blago zavijenog vrata sa zaobljenim rubim ispod kojeg se na vratu nalazi ručka koja završava na ramenu posude, tamnosive i smeđe boje. Vinkovačkoj se kulturi pripisuju dva ulomka rubova posude - jedan ima blago kosi vrat i naglašeni zaobljeni rub, stijenke su mu smeđe-sive boje, a presjek crni; drugi ima ravan vrat i blago naglašeni zaobljeni rub na kojem su urezani široki kosi zarezi. Paralelno s Vinkovačkom kulturom u Mađarskoj se manifestira Kiszapostag kultura i pretpostavlja se kako ulomak trbuha posude ukrašen kružnim ubodom ispod kojeg se nalazi češljasti horizontalni ukras na koji se ispod nastavlja isprekidani češljasti ukras izveden u nekoliko smjerova, pripada toj kulturi. Ulomak je na vanjskoj stijenki i u presjeku sive boje, a unutrašnja mu je površina, koja je uglačana, tamnosmeđe boje.

Iduće razdoblje koje je u prikupljenom materijalu uz nalaze Lasinjske kulture najzastupljenije jest kasno brončano doba. Kao najkarakterističniji nalazi izdvajaju se posude izvijenog vrata, posude izvijenog vrata i izvijenog zaravnjenog oboda te komad bikonične zdjele naglašenog trbuha i prema unutra izvijenog vrata te suženog i zaobljenog ruba. Od ukrasa je prisutno utiskivanje prstiju na plastičnoj traci te ukrašavanje plastičnim trakama. Ulomci su tamnosive ili tamnosmeđe boje na stjenkama i tamnosive u presjeku, a pojedini su i uglačani.

Posljednja zamijećena faza naseljavanja ovog prostora smješta se između kraja kasnog brončanog doba i početka starijeg željeznog doba. Prepoznata je na temelju dva jednostavno izvijenog vrata od kojih je jedan koso odrezan, a drugi ima šiljasti završetak. Posude su sive boje, a stijenke su im uglačane.

Uz navedene nalaze valja navesti i gornji dio posude za cijedenje svjetlosive boje koju se ne može zasad preciznije datirati, ali vidljivo je kako su rupice u stijenki bušene dijagonalno. Osim ulomaka keramike pronađen je jedan manji kameni brus i komad ručnog kamenog žrvnja 6,3 cm debljine.

Miholjanec – Pod goricom 1

Položaj se nalazi na oranicama iza *Ribičke hiže* na cesti između Virja i Miholjanca, u ravničarskom prostoru uz potok Zdelju, podno

15 Zahvaljujem kolegama dr. sc. Zorku Markoviću i dr. sc. Katarini Botić na susretljivosti i pomoći pri dataciji prikupljenog materijala.

obronaka Bilogore, na nadmorskoj visini između 144 i 145 metara (Karta 4:1). Prilikom obilaska sakupljena je manja količina keramičkog materijala¹⁶ koji se može podijeliti u tri skupine.

Prvoj skupini pripadaju 4 manja ulomka trbuha posuda izrađena rukom; jedan fine fakture, na stijenkama svjetlonarančaste boje, u presjeku tamnosive te tri ulomka grube fakture, narančaste do tamnosmeđe boje. Na temelju fakture i usporedbe sa sličnim materijalom smješta ih se u brončano doba.

Idućoj skupini pripadaju tri ulomka trbuha posuda izrađenih na kolu koji su svjetlosive, žučkaste i narančaste boje. Izrađeni su od pročišćene gline s malo primjesa pijeska. Datiraju se u antičko razdoblje.

Treća grupa zastupljena je s većom količinom materijala koji se međusobno djelomično razlikuje. Ulomci su izrađeni od gline pomiješane sa sitnim pijeskom, pojedini i s razmravljenim ulomcima keramike, a pojedini su izrazito fine fakture. U velikoj većini primjera stijenke ulomaka iste su boje kao i njihov presjek - oker, svijetlo i tamnosive, narančaste, svijetlo i tamnosmeđe, no pojedini ulomci imaju svjetlosmeđe stijenke, a u presjeku su svjetlosive boje. Zastupljeni su ulomci trbuha, dna, ručki, jednostavno izvinutih i zašiljenih oboda i tanjura. Pojedini su ulomci na unutrašnjim, vanjskim ili objema stijenkama premazani bijelim premazom ili glazurama različitih boja - svjetlosmeđom, zelenom i maslinastom. Cjelokupan se materijal može smjestiti između 15. i 18. stoljeća s time da se mogu razdvojiti stariji ulomci koji se pripisuju kasnosrednjovjekovnom razdoblju 15. i 16. stoljeća i mlađi koji se datiraju u novi vijek.

Miholjanec – Preko Zdelje

U ravničarskom prostoru nadmorske visine 155,5 metara, uz potok Zdelju, podno obronaka Bilogore, između kućnih brojeva 10 i 12 u ulici Ledine u Miholjancu, prikupljena je veća količina materijala koja ukazuje na postojanje višeslojnog naselja iz nekoliko različitih razdoblja (Karta 4:2).

Najstarijoj fazi pripada nekoliko ulomaka trbuha posuda i dva jednostavno izvijena ruba. Ulomci su tamno, svjetlosmeđe i sive boje stijenki te narančastog i sivog presjeka.

¹⁶ Razlog male količina prikupljenog materijala jest činjenica da je na parcelama u trenutku pregleda bila posadena pšenica i vidljivost je bila veoma slaba.

Izrađeni su ručno od gline pomiješane s pijeskom, pojedini i s razmravljenom keramikom, a tri ulomka grublje fakture (od kojih su dva rubovi) u sebi sadrže i sitne kamenčice. Može ih se datirati u kasno brončano doba.

Drugu skupinu sačinjava jedan ulomak izvučenog ruba tamno sive boje izrađen na lončarskom kolu od gline s primjesom sipkog pijeska, kamenčića kvarca i grafitom. Datira ga se u mlađe željezno doba.

Iduću grupu sačinjavaju ulomci trbuha posuda izrađenih na kolu od pročišćene gline s primjesom pijeska, narančaste ili sive boje. Narančasti ulomci u sebi sadrže i razmrvljenu keramiku, a sivi ulomak u sebi sadrži sitne kamenčice. Datira ih se u antičko razdoblje.

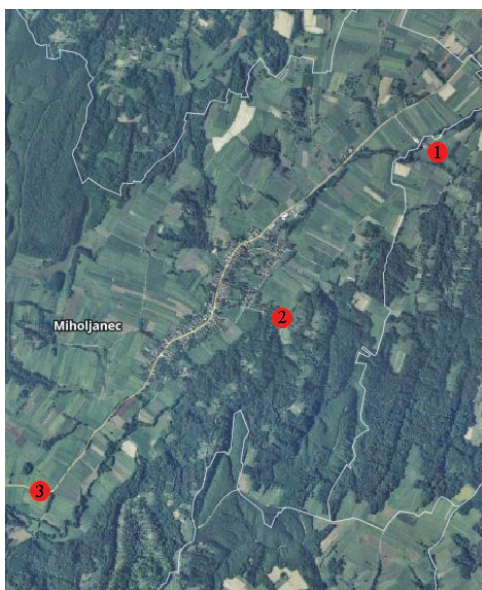
Četvrtu skupinu materijala čine ulomci rubova, dna i trbuha keramičkih posuda izrađenih na brzom lončarskom kolu od gline pomiješane sa sitnim pijeskom. Stijenke u unutrašnjosti su im najčešće iste boje - tamnosive, oker, svjetlosmeđe, no pojedinicima su jedna stijenka narančaste, a druga sive boje. Od ulomaka rubova prikupljena su dva ulomka jednostavno izvijenih i zaobljenih rubova te jedan jednostavno izvijeni i koso odrezani rub s ukrasom češljaste valovnice na unutrašnjoj stijenki. Osim na ovom ulomku ruba, ukras češljaste valovnice pojavljuje se na još jednom ulomku trbuha, a jedan je ulomak ukrašen jednostrukim horizontalnim linijama. Ovi se ulomci datiraju u kasni srednji vijek, tj. između 14. i 16. stoljeća.

Na četvrtu se skupinu materijala mogu nadovezati ulomci trbuha i dna posuda finije fakture, izrađeni od gline pomiješane sa sitnim pijeskom narančaste, oker i žučkaste boje stijenki i presjeka, izrađeni na brzom lončarskom kolu. Oni pokazuju nešto mlađe karakteristike i okvirno ih se datira u rani novi vijek.

Miholjanec – Poljane

Položaj se nalazi sjeverno i južno od ceste koja iz Miholjanca vodi prema Donjim Zdjelicama, 1 km nakon izlaska iz Miholjanca (Karta 4:3).¹⁷ Radi se o južnoj padini većeg uzvišenja koje postepeno pada prema jugu, tj. prema toku potoka Zdelja. Položaj se rasprostire na nadmorskoj visini između 175 i 172 metra. Tijekom dosadašnjih pregleda na položaju su prikupljeni nalazi koji sugeriraju da je zapo-

¹⁷ Zahvaljujem g. Siniši Filipoviću iz Miholjanca što nam je ukazao na postojanje ovog lokaliteta i odveo nas do njega.

Karta 4. Položaji arheoloških lokaliteta u okolici Miholjanca (podloga: geportal.dgu.hr, izradio: I. Valent).

sjedan tijekom tri različita razdoblja.

Najranijem periodu pripadaju ulomci trbuha posuda te jedan izvijeni rub manjeg lonca izrađeni rukom iz nepročišćene gline od kojih pojedini u sebi sadrže i razmrvljenu keramiku, a pojedini manje ili veće kamenčiće. Svi su ulomci dobro pečeni, boja stijenki je narančasta, tamnosmeđa, oker ili crna, a presjek, kod ulomaka na kojima se razlikuje od stijenki, tamnosivi. Ovaj je materijal zastupljeniji na prostoru južno od spomenute ceste, a datira ga se u kasno brončano doba.

Druga skupina materijala zasad je zabilježena samo južno od ceste. Radi se o ulomcima trbuha i oboda manjih i većih lonaca i jedne amfore. Materijal je izrađen na lončarskom kolu i sive je ili oker boje. Stijenke ručke amfore su oker-sive, a u presjeku je ona prvo narančaste, a u jezgri sive boje. Ručka je trakasta i na njoj se nalaze dvije kanelure koje teku uzdužno po njoj. Viša je od oboda amfore koja ima jednostavno izvučen i zaobljen rub i čini se širi vrat od otvora. Jedan od ulomaka oboda pripada manjem loncu i on je jednostavno izvučen i kružno zaobljen. Drugi pripada vjerojatno većem bombastom loncu kratkog vrata naglašenog ruba koji je na donjoj usni horizontalno odrezan. Od ukrašavanja je prisutan kombinirani horizontalan i vertikalni metličast ukras po cijeloj površini ulomka i nizovi

gustih i plitkih horizontalnih linija (također po cijeloj površini ulomka). Osim ulomka keramičkih posuda prikupljen je i jedan komad tegule svjetlosivo-smeđe boje.

Trećoj i najzastupljenijoj grupi nalaza, koja se jednakomjerno nalazi s obje strane ceste, pripadaju ulomci kasnosrednjovjekovne keramike i dio stremena. Svi su ulomci dobro pečeni, a izrađeni su od gline pomiješane s pijeskom i sitnim kamenčićima. Boja im varira između oker, svijetlo i tamnosive te svijetlo i tamnosmeđe na stijenkama i u presjeku, a kod ulomaka gdje se boja u presjeku razlikuje od boje stijenki radi se o nijansama sive boje u presjeku. Osim ulomaka rubova, trbuha i dna keramičkih posuda prikupljeno je i nekoliko trbuha i rubova peka manjih i većih dimenzija izrađenih od gline s većim kamenčićima. Od tipova rubova posuda zastupljeni su lonci jednostavno izvučenih rubova, zaobljenih, koso prema van ili unutra odrezanih, te ulomci rubova kaležaste forme s različito izvedenim vrhovima i manjim rebrastim profilacijama. Od ukrašavanja je prisutan ukras pliće ili dublje, tj. šire ili uže izvedenih žlijebova te ukrašavanje jednostrukim horizontalnim linijama. Ova se grupa materijala datira u kasni srednji vijek.

Šemovci – Svetojanski jarak 1

Na parceli jugoistočno od prvog mosta preko Svetojanskog potoka, iz smjera Svete Ane prema Šemovcima, nalazi se pješčana greda nadmorske visine 160 metara koja se isklinjava iz obronaka Bilogore (Karta 5:1). Na toj je gredi i njenom podnožju prikupljena manja količina ulomaka keramike koji pokazuju različita svojstva.¹⁸

Najstarijoj grupi pripadaju dva ulomka trbuha posuda grube fature i ručne izrade - jedan tamnosmeđe boje na stijenkama i u presjeku, izrađen od gline s primjesom malo pijeska, drugi smeđih stijenki i tamnosivog presjeka izrađen od gline s većim kamenčićima. Smješta ih se u brončano doba.

Drugoj skupini pripada jedan ulomak trbuha lonca tamnosmeđe-sivih stijenki i tamnosive unutrašnjosti izrađen na kolu od gline s primjesom razmrvljenih ulomaka keramike, sipkim pijeskom i grafitom. Datira ga se u mlađe željezno doba.

¹⁸ Razlog pronalaska tako male količine materijala jest činjenica da je na parceli bila zasijana pšenica i zemlja je bila „zatvorena“.

Karta 5. Položaji arheoloških lokaliteta u okolici Šemovaca i Svete Ane (podloga: geoportal.dgu.hr, izradio: I. Valent).

Treću skupinu čine ulomci trbuha posuda izrađenih na brzom lončarskom kolu od gline s primjesom pijeska, oker, svjetlosmeđih, svjetlosivih i narančastih stijenki i presjeka. Datira ih se i razdoblje kasnog srednjeg vijeka, tj. između 15. i 16. stoljeća.

Šemovci – Svetojanski jarak 2

Oko 1,2 km južno od skretanja za Svetu Anu, u ravničarskom prostoru uz Svetojanski potok nadmorske visine između 153 i 154 metra koji se prema jugoistoku uzdiže prema obroncima Bilogore (Karta 5:2) prikupljena je manja količina keramičkih ulomaka iz dva različita perioda.¹⁹

Većoj skupini prikupljenog materijala pripadaju ulomci trbuha i jednog ruba posuda oker, narančastih, sivih i smeđih stijenki i presjeka te trbusi narančastih ili smeđih stijenki i sivog presjeka. Svi su izrađeni na brzom lon-

čarskom kolu od gline pomiješane sa sipkim pijeskom, a pojedini u sebi sadrže i manje kamenčice, poput spomenutog ulomka vertikalno odrezanog ruba posude čiji je vrat izvijen koso prema van. Ulomci se datiraju u kasni srednji vijek između 15. i 16. stoljeća. Drugoj skupini pripada jedan ulomak sivih stijenki i presjeka, izrađen na brzom lončarskom kolu iz pročišćene gline s malom primjesom pijeska. Datira ga se u antički period.

Šemovci – Svetojanski jarak 3

Oko 200 metara istočno (blago jugoistočno) od položaja Svetojanski jarak 2, u ravničarskom prostoru uz bivši tok Svetojanskog potoka, na nadmorskoj visini od 152,5 metra (Karta 5:3), prikupljena je manja količina kasnosrednjovjekovnog materijala. Ulomci su izrađeni na brzom kolu, uglavnom su grube fature, izrađeni od gline pomiješane s malo pijeska i sitnim kamenčićima, a pojedini u sebi sadrže i razmrvljene ulomke keramike. Boja stijenki im je narančasta, svijetlo i tamnosiva te svijetlo i tamnosmeđa. U presjeku su svijetlo ili tamnosive boje ili su pečeni jednakomjerno u istim uvjetima tako da su im stijenke i presjek iste boje. Vjeruje se kako su ovaj položaj i položaj Šemovci – Svetojanski jarak 2 dio istog većeg naselja.

Šemovci – Svetojanski jarak 4

Oko 270 metara sjeveroistočno od položaja Svetojanski jarak 3 i oko 400 metara sjeveroistočno od položaja Svetojanski jarak 2 na manjoj su površini, kao i u slučaju položaja Svetojanski jarak 3 (Karta 5:4), prikupljeni ulomci kasnosrednjovjekovne keramike koja pokazuje ista svojstva kao i netom opisani materijal. Vjeruje se da su se na položajima Svetojanski jarak 1, 3 i 4 nalazila manja domaćinstva ili radni prostori koji su bili izdvojeni od većeg naselja čiji se smještaj pretpostavlja na položaju Svetojanski jarak 2.

Sveta Ana – Belevine

Lokalitet Belevine nalazi se oko 400 metara jugozapadno od vodenice u Svetoj Ani, na prvoj maloj čistini koja se otvara između obronaka Bilogore kroz koju protječe Svetojanski potok, na nadmorskoj visini između 182 i 183 metra (Karta 5:5). Na položaju loka-

19 Tijekom pregleda zahvaćen je samo istočni rubni dio položaja budući da je na preostalom pretpostavljenom prostoru rasprostiranja lokaliteta bila posadena pšenica i uljana repica što je onemogućilo pregled tih parcela.

liteta nalazi se naftna bušotina ŠEM 2.

Tijekom terenskog pregleda prikupljena je veća količina ulomaka keramike koji pokazuju zajednička svojstva. Radi se o ulomcima poklopaca, oboda, trbuha, dna i ručki različitih lonaca te manjih i većih posuda i peka koji su izrađeni na brzom lončarskom kolu. Izrađeni su od gline pomiješane sa sipkim pijeskom, a ulomci većih posuda i peka u sebi imaju manje ili veće kamenčice. Boja stijenki im varira od narančaste, oker, svijetlo i tamnosive, smeđe do crne boje. U presjeku su tamno ili svjetlosivi ili narančasti. Od ulomaka rubova pojavljuju se različito izvedeni obodi lonaca i većih posuda kaležaste forme te jednostavno prema van zaobljeni rubovi. Od ukrašavanja je prisutan jedino ukras urezane jednostruke horizontalne linije. Ovaj se lokalitet, tj. naselje, povezuje sa srednjovjekovnom utvrdom koja se nalazi na položaju Gradina i datira se u kasni srednji vijek.

Đurđevac – Kudrinka 1

Okolo 900 metara sjeverno (blago sjeverozapadno) od Starog grada u Đurđevcu, na tjemenu i južnoj padini pješćane grede smjera sjever-jug, nadmorske visine 120 metara, prikupljena je manja količina ulomaka keramike (Karta 6:1). Količina prikupljenog materijala rezultat je zapuštenosti parcela tako da je samo manji dio položaja pregledan, no na temelju sakupljenih ulomaka mogu se zasad razdvojiti tri različite faze zaposjedanja položaja.

Najranijoj fazi pripada nekoliko sitnih grubih, rukom rađenih ulomaka trbuha i jedan ulomak izrazito naglašenog zaobljenog ruba. Stijenke ulomaka su svjetlonarančaste i tamnosive boje, a u presjeku su tamno ili svjetlosivi. Ulomci trbuha izrađeni su od gline pomiješane s malo pijeska i sitnim kamenčićima dok je ulomak ruba izrađen od pročišćene gline s malim udjelom pijeska. Ta se faza okupacije položaja može smjestiti u pretpovijest, vjerojatno u starije željezno doba.

Drugo skupini pripada po jedan ulomak trbuha, dna i ruba posude te dva ulomka keramičkih kugli. Ulomci su izrađeni na brzom lončarskom kolu, od gline pomiješane s pijeskom. Boja stijenki im je tamnosiva, tamnosmeđa i oker, a u presjeku su tamno ili svjetlosivi. Ulomak ruba je jednostavan, blago naglašen i zaobljen. Ova se grupa materijala, zbog nedovoljnog broja ulomaka i nesigurnosti da-

tacije, smješta u razvijeni i kasni srednji vijek.

Trećoj skupini materijala pripadaju ulomci trbuha ranonovovjekovnih posuda. Karakterizira ih fina faktura i izrada od pročišćene gline s malom primjesom pijeska. Stijenke i presjek su im ili identične boje ili su stijenke narančaste, a u presjeku su ulomci svjetlosivi.

Đurđevac – Kudrinka 2

Položaj Kudrinka 2 nalazi se istočno uz položaj Kudrinka 1 (Karta 6:2). Radi se o susjednoj pješćanoj gredi smjera jugoistok-sjeverozapad na čijem je jugoistočnom podnožju prikupljena manja količina keramike koja se također može razvrstati u tri skupine.

Najmlađoj grupi pripada ponovno materijal ranog novog vijeka s identičnim karakteristikama. Izdvojiti se mogu tek ulomci trbuha i rubova posuda čije su unutrašnje i vanjske stijenke premazane tamnozelenom ili tamnosmeđom glazurom.

Drugo skupini ponovno pripada srednjovjekovni materijal koji također ima identične karakteristike kao i na položaju Kudrinka 1. Većinom su pronađeni ulomci trbuha posuda, zatim jedno dno i jedan ulomak oboda lonca jednostavnog, prema van izvijenog vrata i zaobljenog ruba. Od ukrasa je prisutno jedino ukrašavanje urezanom jednostrukom valovnicom. Materijal se identično datira kao i na susjednom položaju.

Trećoj i najstarijoj grupi prikupljenih nalaza pripadaju dva ulomka trbuha i dva ulomka oboda posuda izrađenih rukom. Boja stijenki im je različita - kod ulomaka trbuha ona je tamnosmeđa, a u presjeku su tamnosivi, dok je jedan ulomak ruba u potpunosti sivi, a drugi je u presjeku tamnosivi, na stijenkama oker boje. Jedan od oboda ima jednostavno blago prema van izvijen vrat i zaobljen rub dok je drugi dosta izvijen. Mogu se datirati u kasno brončano doba.

Kalinovac – Koljak

Jugozapadno od magistralne ceste između Đurđevca i Budančevice, paralelno sa skretanjem za Kalinovac, nalazi se velika pješćana greda, nadmorske visine 126,5 metara, smjera jugoistok-sjeverozapad, na kojoj je Ivan Zvijerac iz Torčeca prije nekoliko godina zabilježio položaj arheološkog lokaliteta (Karta 6:3). Tijekom proljeća 2017. godine položaj

je ponovno običen i na njemu su prikupljeni ulomci keramike koji se mogu razvrstati u četiri skupine.²⁰ Tom je prilikom uočeno kako se jugozapadno od grede u prostoru nazire neka- dašnji stari tok potoka, tj. kanala Mlinski.

Prvoj skupini pripadaju ulomci trbuha, oboda i ručke posuda izrađeni ručno, od gline pomiješane s manjom primjesom pijeska i pojedinim sitnim kamenčićima. Vanjska im je stijenka narančaste, tamnosive ili svjetlosmeđe boje, unutrašnja crne, tamnosive ili svjetlosmeđe boje. Pojedini su ulomci u presjeku tamnosive boje, dok je jedini pronađeni ulomak oboda jednostavnog horizontalno odrezanog ruba u potpunosti crni. Spomenuta ručka je trakasta s udubljenjem na sredini i kružnim završetkom s kojim se naknadno pričvršćivala na stjenku posude. Pojedini ulomci imaju zagladenu unutrašnju stjenku. Materijal se može datirati u brončano doba.

Drugoj skupini prikupljenog materijala pripada nekoliko ulomaka trbuha posuda izrađenih od pročišćene gline pomiješane s pijeskom na brzom lončarskom kolu. Boja im varira od oker, svjetlosmeđe do svjetlosive na stijenkama i u presjeku. Radi se o ulomcima antičke keramike.

Trećoj skupini pripadaju ulomci srednjovjekovne keramike izrađeni od gline pomiješane sa sipkim pijeskom, a pojedini ulomci grublje fakture u sebi sadrže i veće kamenčice. Boja stijenki varira od svijetlo do tamnosive te od svijetlo do tamnosmeđe. U presjeku su najčešće svjetlosive boje. Od ukrasa je zastupljena jednostruka horizontalna linija i kosi zarezi. Većina ulomaka dijelovi su trbuha posuda no prikupljeno je i nekoliko rubova lonca blago kaležaste forme. Ti se ulomci datiraju između 14. i 16. stoljeća. Jugozapadno od glavnog uzvišenja, prije navedenog potoka, nalazi se manja greda istog smjera kao i veliko uzvišenje gdje je prikupljen izričito srednjovjekovni materijal koji pokazuje iste karakteristike kao i netom opisani.

Četvrtoj skupini materijala pripada rano-novovjekovna keramika fine fakture, jednakih boja stijenki i presjeka koje su narančaste ili oker-žučkaste. Od sakupljenih ulomaka trbuha dvama su unutrašnje stijenke glazirane smeđim, tj. tamnozelenim premazom. Osim ulomaka trbuha posuda prikupljen je

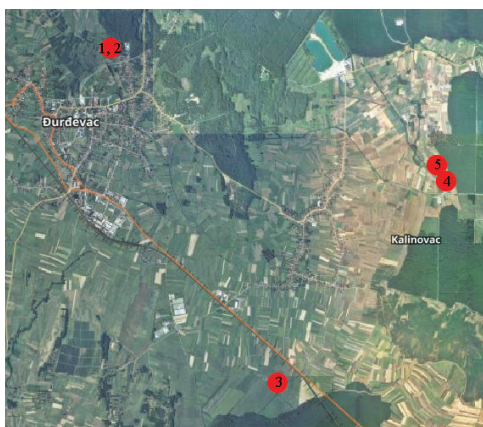
i ulomak ruba tanjura koji je na unutrašnjoj strani smeđe glaziran i ukrašen zeleno glaziranim horizontalnim linijama.

Kloštar Podravski – Pridvorje 1

U ulici Pridvorje u Kloštru Podravskom, između kućnih brojeva 11 i 11A, na prostoru tjemena i padina manje pješćane grede smjera jugozapad-sjeveroistok, nadmorske visine između 112,5 i 113 metara, prikupljena je veća količina ulomaka keramike koja se može razdijeliti u dvije skupine. Prvoj skupini pripadaju ulomci dna, trbuha i oboda manjih i većih lonaca kruškolike forme, vrčeva te većih spremišnih posuda izrađenih na brzom lončarskom kolu. Ulomci su narančaste, oker, svijetlo i tamnosive te svijetlo i tamnosmeđe boje na unutrašnjim i vanjskim stijenkama, te sive, tamnosive ili narančaste boje u presjeku. Izrađeni su od pročišćene gline pomiješane sa sitnim pijeskom, a pojedini (koji pripadaju posudama većih dimenzija) u sebi sadrže i pokoji manji kamenčić. Za sve je karakteristično vrlo dobro pečenje. Od ukrasa je na jednom ulomku zastupljen motiv jednostruke horizontalne linije, na jednom metličasti ukras horizontalnih linija, na jednom plitki ukras češljaste valovnice, a na jednom motiv malih kvadrata izveden kotačićem. Ulomci se datiraju u 15. i 16. stoljeće, a samo se naselje zasigurno može povezati i smatrati istovremenim s utvrdom *Gorbonok* (Čimin 2017: 21-27) koja se nalazi svega 250 metara zapadnije.

Osim kasnosrednjovjekovnog materijala na položaju je prikupljena i manja količina materijala koja se okvirno može datirati u brončano doba. Većinom se radi o ulomcima trbuha posuda, no pronađena su i dva ulomka oboda. Uz ulomke keramike pronađen je i veći kremeniti nožić/strelaca trokutaste forme. Ulomci su narančaste, tamnosive ili tamnosmeđe boje na vanjskoj stijenki, narančaste ili tamnosive u presjeku te svijetlo ili tamnosive i tamnosmeđe na unutrašnjoj stijenki. Izrađeni su ručno, od gline pomiješane s većom ili manjom količinom pijeska (zavisno o ulomku) i pokojim manjim kamenčićem, a pojedini ulomci grube fakture u sebi sadrže i razmrvljene komade keramike. Jedan od ulomaka oboda je veoma mali i može se samo reći kako mu je rub zaobljen dok je drugi nepotpun, no vidljivo je kako pripada zdjeli većih dimenzija suženog i prema unutra uvučenog ruba.

20 Tijekom navedenog obilaska položaj je bio pripremljen za sjetvu tako da je bio zaravnat što je onemogućilo prikupljanje veće količine materijala s površine.

Karta 6. Položaji arheoloških lokaliteta u okolici Đurđevaca i Kalinovca (podloga: geoportal.dgu.hr, izradio: I. Valent).

Kloštar Podravski – Pridvorje 2 / kapela sv. Ladislava

Oko 250 metara zapadno od Pridvorja 1, na tjemenu i jugozapadnoj padini veće trokutaste grede, između kućnih brojeva 18 i 20 u ulici Pridvorje ubiciran je još jedan položaj kasnosrednjovjekovnog naselja koji se može povezati s utvrdom *Gorbonok*. Materijal je gotovo identičan bojom i fakturom onome na položaju Pridvorje 1, no pokazuje i odlike mlađeg razdoblje - fina pročišćena glina, ista boja na stijenkama i u presjeku, smeđa glazura na ručkama, bijeli premaz na unutrašnjoj stijenci zdjela. Od ukrasa je zastupljen motiv kvadrata izveden kotačićem, horizontalno žlijebljenje vanjske stijenske i ukras kosih trokutastih zarezata na koljenu podno ruba lonca. Uz ulomke keramike pronađen je i ulomak lule fine fakture, oker boje izvana, tamnosive u unutrašnjosti.

Mimo keramičkih predmeta i položaja naselja, koje se može datirati između 15. i 17. stoljeća, vjeruje se kako je na najvišoj koti grede, na 117 metara nadmorske visine ubiciran položaj kapele sv. Ladislava u Pridvorju. Razlog toj tvrdnji leži u činjenici da se u nazivlju do danas na tome prostoru zadržao toponim *Pridvorje*, da se radi o najvišoj točki u okolici te što je na površini tjemena grede pronađena velika količina razlomljenih ulomaka opeka i maltera.

Podravske Sesvete – Gaj

Na istočnom djelu pješčane grede izduženog trokutastog tlocrta, istočno uz plinsku

stanicu KAL-16 kod Podravske Sesvete, na položaju Gaj, prikupljena je manja količina materijala koji također pokazuje karakteristike ranog novog vijeka. Položaj se nalazi na nadmorskoj visini od 114,5 metara i djelomično je uništen kada je građena navedena stanica.

Materijal je izrađen od fino pročišćene gline s primjesom finog sipkog pijeska, a na stijenkama i u unutrašnjosti je iste boje - narančaste, oker, tamno i svjetlosmeđe ili svjetlosive. Uz prikupljene ulomke trbuha posuda mogu se izdvojiti ulomak manje zdjelice vertikalnog zaobljenog ruba, ulomak tanjura kojih je na unutrašnjoj stijenci ukrašen smeđe i svjetlozeleno glaziranim valovnicama na bijeloj podlozi te dva jednostavna prema van izvijena ruba manjih posuda tankih stijenki od kojih jedan ima blago zašiljen vrh, a drugi zaobljen.

Podravske Sesvete – Torbaev kut 1

Položaj Torbaev kut 1 nalazi se u nizini uz kanal Kapanjek podno veće pješčane grede na nadmorskoj visini od 111,5 metara, oko 700 metara jugozapadno od ulaza u Podravske Sesvete od strane Kloštra Podravskog. Lokalitet je prvi zabilježio Josip Cugovčan iz Podravske Sesvete, a tijekom proljeća 2017. položaj je ponovno pregledan. Tijekom ranijih pregleda materijal je pronađen na spomenutoj gredi i njenim jugozapadnim padinama, no taj je prostor danas obrastao gustom šumom akacije.

Prilikom prošlogodišnjeg pregleda prikupljena je manja količina materijala koji pokazuje svojstva razvijenog srednjeg vijeka, kao i ranije prikupljeni materijal. Ulomci su izrađeni na brzom kolu, profili posuda jednostavno su izvijeni prema van, zaobljeni ili koso odrezani. Boja na stijenkama im je različita - oker, tamnosiva, svjetlosmeđa i narančasta - dok su u presjeku tamnosivi ili oker. Izrađeni su od gline pomiješane s malo pijeska i sitnim kamenčićima.

Podravske Sesvete – Torbaev kut 2

Torbaev kut 2 nalazi se na tjemenu te zapadnim i istočnim padinama manje pješčane grede koja se nalazi uz prvu kuću na ulazu u Podravske Sesvete iz smjera Kloštra Podravskog. Njena je najviša kota 114, 5 metara nadmorske visine, a onaj dio većeg pješčanog uzvišenja koji je vezan uz prethodni položaj

čini njegovu sjeverozapadnu granicu pružanja.

Većina materijala prikupljena na ovom položaju pokazuje ista svojstva kao i ulomci prikupljeni na položaju Podravske Sesvete – Delci-Torbaev kut (Valent et al. 2017: 18). Materijal je izrađen iz pročišćene gline s primjesom finog pijeska na brzom lončarskom kolu, a u fakturi je iste boje kao i na stijenka- ma - tamnosive, tamnosmeđe, oker, naranča- ste. Pojedini su ulomci na unutarnoj stijenci glazirani. Uz ulomke trbuha i dna prikuplje- na je jedna trakasta drška, ulomci tanjura, poklopca, ulomak jednostavnog koso prema van izvijenog ruba zaobljene donje usne te ulomak zašiljenog i na vrhu zaobljenog lonca kaležaste forme s manjim zaobljenim rebrom. Materijal se okvirno datira u 16. i 17. stoljeće te najvjerojatnije zajedno s položajem Delci – Torbaev kut na koji se na istoku (poslije šume akacije) nastavlja, predstavlja stari položaj na- selja Podravske Sesvete.

Materijal koji odudara od opisanog malo je grublje fakture, izrađen je na brzom lončarskom kolu od gline pomiješane s manjim kamenčićima i drobljenim sitnim uloncima keramike. Stijenke ulomaka su tamnosive i narančaste dok im je faktura tamnosive boje. Jedan od ulomaka na unutrašnjoj stijenci ima tragove prstiju. Materijal se datira u razvijeni srednji vijek i može se povezati s materijalom pronađenim na položaju Torbaev kut 1.

Podravske Sesvete – Drvenkarovi konaki

Položaj je smješten oko 2 km sjeverno od crkve u Podravskim Sesvetama, na blagoj padini prema kanalu Rog – Strug. Visinska kota položaja varira između 110 i 108,5 me- tara. Položaj je prvi zabilježio Josip Cugovčan iz Podravske Sesvete kada mu je vlasnica parcele gospođa Milka Drvenkar donijela ne- koliko ulomaka keramike koje je samostalno prikupila. Ponovnim pregledom ovog položaja prikupljena je manja količina keramike čija je datacija istovjetna prethodno prikupljanim nalazima, a sugerira postojanje dvaju naselja iz različitih razdoblja.

Prvoj skupini ulomaka pripada nekoliko trbuha i jedan profil posude koji su na vanjskoj stijenci tamnonarančaste boje, u presjeku i na unutrašnjoj stijenci tamnosive i tamnosmeđe boje, te jedan ulomak profila čije su stijenke i presjek oker-svjetlosmeđe boje. Oba su pro- fila jednostavna, blago izvijena prema van, a rubovi su im zaobljeni. Svi su ulomci izrađeni

od gline s malom primjesom pijeska te pojedini- nim sitnim kamenčićima. Jedan od ulomaka trbuha na unutrašnjoj je stijenci zaglađen. Okvirno se mogu datirati u brončano doba.

Drugu skupinu čine ulomci čije su sti- jenke i faktura iste boje - oker, svjetlosive ili žućkaste. Iznimku čini jedan ulomak trbuha žućkastih stijenci i sive unutrašnjosti te jedan ulomak dna većeg lonca čije su stijenke tamnosive do crne boje, a unutrašnjost vapne- no bijela. Svi su ulomci izrađeni od fino pro- čišćene gline pomiješane sa sipkim pijeskom, osim opisanog ulomka dna, koji je izrađen od gline pomiješane s pijeskom i pokojim većim kamenčićem. Ova se grupa keramike okvirno može datirati u rani novi vijek.

Dravski sprud Šarje

Položaj dravskog spruda Šarje nalazi se sjeverno od karaule u mjestu Mekiš kod Po- dravskih Sesveta. Na tom je položaju, ali i obli- žnjem položaju drugog dravskog spruda Crle- nika, Josip Cugovčan kroz godine pronašao veliku količinu paleontološkog i arheološkog materijala. Taj je materijal dospio na položaj spruda na način da je Drava trgala obalu na mjestima na kojima se nalaze arheološki loka- liteti i taj bi materijal tada nosila, tj. kotrljala u svome koritu. Iz tog su razloga svi pronađeni ulomci keramike izglacani i na njima su teško vidljivi ukrasi budući da su zbog djelovanja vode izbljedjeli, tj. izglacani su.

Što se tiče samog materijala, zastupljeni su ulomci dna, trbuha, ručki i oboda keramič- kih posuda iz različitih razdoblja, od pretpo- vijesti do kasnog srednjeg vijeka, ali i ulomci stakla, pogotovo antičkog. Iako im je kontekst izgubljen ovi nalazi svjedoče o intenzivnom naseljavanju uz rijeku Dravu, snazi same ri- jeke i njenom mijenjanju toka što predstavlja jedinu konstantu kroz sva razdoblja ljudskog naseljavanja ovog prostora.

Draganci – Bokčev grob 4

Položaj Bokčev grob 4 smješten je oko 1,1 km blago sjeverozapadno od ulaza u Podrav- ske Sesvete od Strane Kloštra Podravske, na prostoru toponima Jezevečke jame. Nalazi se u podnožju pješćane grede, na nadmorskoj visini 111 metara, istočno od puta prema bu- šotini nepoznate oznake. Prilikom obilaska položaja prikupljena je manja količina uloma- ka keramike koji se mogu razdijeliti u dvije

skupine.²¹

Prvoj skupini pripadaju ulomci trbuha i rubova posuda izrađeni na brzom lončarskom kolu od gline pomiješane sa sitnim pijeskom, a jedan ulomak trbuha grublje fature u sebi sadrži i manje kamenčiće. Ulomci su dobro pečeni, sive, narančaste, svjetlosmeđe i crne su boje na stijenkama i u presjeku. Svi ulomci imaju jednostavne izvijene vratove te vertikalno ili koso odrezani rub. Jedan pripada loncu kaležaste forme. Ulomci se datiraju u kasni srednji vijek, između 15. i 16. stoljeća.

Drugoj skupini pripada jedan ulomak trbuha izrađen rukom od gline pomiješane s pijeskom, razmrvljenim ulomcima keramike i sitnim kamenčićima. Vanjska mu je stijenka narančaste boje, a unutrašnja smeđe. Smješta ga se u brončano doba.

Molvice – Kraljevo

Položaj Kraljevo nalazi se oko 400 metara istočno od izlaza iz Molvica prema Batinska-ma. Radi se o tjemenu te sjevernim i južnim padinama ovalne pješčane grede, nadmorske visine 112 metara, smjera jugoistok-sjeverozapad, koja se uzdiže iznad potoka Jankov jarek. Na položaju su prikupljene tri grupe keramičkih nalaza od kojih jedna pripada razdoblju novog vijeka i ima karakteristike dosad već opisanog sličnog novovjekovnog materijala s drugih položaja u okolici Podravske Se-sveta te se stoga ovom prilikom neće detaljnije obrađivati. Iz nje se izdvaja jedino pronalazak ulomka tanjura ukrašenog smeđim glaziranim valovnicama, glazirana zelena ručka te pronalazak ulomaka dviju posuda čije su unutrašnje ili vanjske stijenke premazane zelenom glazurom. Ovaj se materijal povezuje s nekadašnjom ciglanom koja je funkcionirala u jugozapadnom podnožju ovog pješčanog uzvišenja.

Drugoj grupi materijala pripadaju ulomci trbuha, dna i oboda keramičkih posuda izrađenih na brzom lončarskom kolu te tri ulomka keramičkih kugli. Ulomci su izrađeni od dobro pročišćene gline pomiješane sa sitnim zrnima pijeska, a stijenke i presjeci su im crne, tamnosive, svijetlo i tamnosmeđe te narančaste boje. Izdvojiti se mogu dva ulomka oboda posuda od kojih jedan ima jednostavan prema van izvijen i zaobljen rub, a

drugome je rub četvrtast, naglašen prema unutra i prema van, vertikalno postavljen i horizontalno odrezan. S obzirom na njihove karakteristike, ali i pojavu keramičkih kugli, materijal se može datirati u razvijeni srednji vijek. Ovoj se grupi materijala može pripojiti i mali ulomak talioničke zgure veličine 1 cm koji bi mogao ukazivati na postojanje peći za taljenje željezne rudače na ovom položaju, no ta pretpostavka zasad, samo na temelju tako malog ulomka, ostaje neutemeljena.

Treću grupu nalaza keramike čine ulomci dvaju oboda, nekoliko ulomaka trbuha posuda te jedan komad kremene jezgre. Vanjske su stijenke ulomaka narančaste, tamnosive ili tamnosmeđe boje, unutrašnje narančaste ili tamnosive, a u presjeku su tamnosivi. Izrađeni su od pročišćene gline pomiješane sa sitnim pijeskom, a pojedini u sebi sadrže i mrvljene ulomke keramike. Od dva ulomka oboda jedan pripada manjoj plitkoj zdjeli zaobljenog i blago prema unutra uvučenog ruba, a drugi manjoj posudi zaobljenog ruba i prema van izvijenog vrata. Uz ova dva ulomka izdvojiti se mogu i dva ulomka trbuha od kojih je jedan ukrašen plastičnom trakom na kojoj su utiskivanjem izvedeni manji bukli dok je drugi djelomično ukrašen urezivanjem kratkih linija jednih preko drugih. S obzirom na tipove ukrasa, profilacije, ali i fakturu, ova se grupa nalaza može datirati u kasno brončano doba.

Kalinovac – Hrastova greda 2

Položaj Hrastova greda 2 nalazi se oko 500 metara sjeverno od mosta preko kanala Rog – Strug na cesti između Batinska i Kalinovca (Karta 6:4). Radi se o pjeskovitom ravničarskom prostoru u kojem se uzdižu manje pješčane grede kroz koji je nekada tekao potok, danas kanal, Vinklerovac. Keramički je materijal sakupljen na prostoru tjemena i podnožja manje ovalne grede smjera zapad istok, te na južnom dijelu druge manje grede smjera sjever-jug. Tjemena greda nalaze se na visini od 113, 5 metara dok se njihova podnožja i okolni prostor nalaze na 112 metara nadmorske visine. Prikupljeni se materijal može podijeliti u dvije grupe.

Starijoj grupi materijala pripadaju ulomci trbuha i rubova posuda rađeni rukom, narančaste, tamnosmeđe i tamnosive boje unutrašnjih i vanjskih stijenki te sivog ili crnog presjeka. Od ulomaka rubova prikupljeni su ulomci posude jednostavno izvijenog vrata te posude

21 Tijekom terenskog pregleda bilo je moguće pregledati samo jednu usku parcelu budući da je okolni prostor bio nepristupačan zbog šume akacije i neobrađivih površina.

izvijenog vrata i izravnanog oboda. Materijal se okvirno datira u kasno brončano doba.

Mlađoj grupi ulomaka pripadaju ulomci izrađeni na brzom lončarskom kolu koji su izrađeni od pročišćene gline s primjesom sitnog pijeska, a pojedini u sebi sadrže i razmrvljene ulomke keramike. Boja stijenki i presjeka najčešće im je ista - tamno i svjetlosiva i žućkasta, no pojedini ulomci su sa stijenkama smeđe boje, a u presjeku tamnosive. Osim ulomaka trbuha posuda i peka prikupljeni su i ulomci oboda lonaca te ukrašeni ulomci. Na temelju rubova može se prepoznati prisutnost lonaca blage kaležaste forme. Od ukrasa je zastupljena jednostruka valovnica, plitko žlijebljenje i metličast horizontalni ukras. Materijal se datira u kasni srednji vijek, između 14. i 16. stoljeća.

Kalinovac – Hrastova greda 3

Južno od položaja Hrastova greda 2, oko 200 metara sjeverno od mosta preko kanala Rog – Strug, na tjemenu, padinama i podnožju manje pješćane grede smjera sjever-jug prikupljen je materijal koji pokazuje gotovo ista svojstva kao i ulomci na položaju Hrastova greda 2 (Karta 6:5). Materijal se također može podijeliti u dvije skupine, a karakteristike ulomaka su identične tako da se ulomci također datiraju u brončano doba i kasni srednji vijek. Osim navedenih karakteristika kasnosrednjovjekovnog materijala valja spomenuti da je na položaju 3 pronađena i ručka premazana tamnozelenom glazurom. Uz ulomke keramike pronađen je i veći komad kremene jezgre koji se pripisuje brončanom dobu te ulomak ručnog kamenog žrvnja debljine 4,6 cm. Budući da je između opisana dva položaja nekada tekao potok Vinklerovac moguće je da su oba položaja egzistirala istovremeno u oba vremenska razdoblja, no i ne mora biti.

Ždala – Telek

Položaj Telek rasprostire se na veoma širokom području na najzapadnijem dijelu granice Republike Hrvatske s Mađarskom. Iako se veliki dio prostora nalazi pod šumom jedna se linija parcela uz samu granicu obrađuje. Radi se o nizinskom području koji se pruža uz sadašnji i bivši tok potoka Ždalice.²² Prostor je

22 Navodim „bivši“ jer je potok na pojedinim mjestima tijekom povijesti izmijenio svoj tok i danas teče dvadesetak metara dalje.

prvi puta običen prije dvadesetak godina od strane Ivana Zvijerca iz Torčeca koji je tom prigodom, u podnožju manje grede koja pada prema potoku prikupio prve nalaze s toga prostora (Valent et al. 2017: 19).²³ Ponovnim terenskim pregledom šireg područja uz Ždalicu, u dva je navrata tijekom proljeća 2017. godine otkriven veći broj novih položaja na kojima su prikupljene velike količine talioničke zgure, sapnica, stijenki peći i ulomaka keramike iz različitih razdoblja. Materijal i lokaliteti na kojima je otkrivena talionička djelatnost već je znanstveno obrađen i objavljen (Valent et al. 2017), a u nastavku se donosi pregled i preliminarna obrada prikupljenog materijala s drugih novo pronađenih lokaliteta.

Ždala – Telek 1

Položaj Telek 1 nalazi se oko 5,2 km jugoistočno od crkve u Ždali (Karta 7:1). Radi se o ravničarskom prostoru nadmorske visine 114,5 metara uzvišenom u odnosu na potok Ždalice u koji se u sjevernom podnožju položaja ulijeva potok Letevica. Tijekom pregleda položaja uočene su tri tamnosive mrlje kružnog tlocrta s kojih su prikupljena tri ulomka keramike. Jedan od ulomaka tamno sive je boje, izrađen je na kolu iz gline s primjesom grubljeg pijeska. Radi se o rubu lonca jednostavnog prema van izvijenog vrata. Drugi je ulomak dio trbuha posude, smeđe je boje, istog sastava i također izrađen na kolu. Treći je ulomak finije fature, tamnosive je boje i izrađen je na kolu od gline pomiješane sa sitnim pijeskom. Radi se o ulomku naglašenog zaobljenog ruba izvinutog prema dolje. Ulomci se datiraju u antičko razdoblje.

Ždala – Telek 5

Položaj se nalazi 4,05 km jugoistočno od crkve u Ždali. Radi se o ravničarskom prostoru uz potok Ždalice iznad kojeg se uzdiže manja ovalna greda nadmorske visine 115 metara, smjera jugoistok-sjeverozapad (Karta 7:2). Prikupljeni se materijal, koji gotovo u potpunosti pokazuje ista svojstva, nalazio na jugozapadnoj padini i podnožju grede.

Od prikupljenih su ulomaka zastupljeni trbusi, rubovi, ručke i dna lonaca te većih spremišnih posuda. Radi se o dobro pečenoj

23 U tome je trenutku to bila jedina orana parcela na cijelom prostoru Teleka, sve su drugo bile sjenokoše.

keramici, izrađenoj na brzom lončarskom kolu od gline s primjesom pijeska, dok ulomci većih posuda u sebi sadrže i manje kamenčića. Ulomci su gotovo u potpunosti svi iste boje na stijenkama i u presjeku - oker, narančaste, žučkaste, svijetlo i tamnosive te svijetlo i tamnosmeđe, a odudaraju jedino tri ulomka čije su vanjske stijenke sive, a unutrašnje narančaste boje. Od ulomaka rubova posuda zastupljeni su jednostavno izvijeni obodi te raščlanjeni obodi lonaca kaležaste forme. Od tipova ukrašavanja zastupljeno je plitko i dublje horizontalno žlijebljenje. Materijal se datira u kasni srednji vijek, 15. i 16. stoljeće.

Uz opisane je ulomke pronađen i jedan mali ulomak grube fature, izrađen ručno od gline pomiješane s malo pijeska i sitnim kamenčićima, narančastih stijenki i tamnosivog presjeka. Datira ga se u pretpovijest, možda brončano doba.

Ždala – Telek 6

Dvjestotinjak metara sjeverno (sjeverozapadno) od položaja Telek 5 nalazi se još jedna manja blago ovalna uzvisina nadmorske visine 115 metara koja se uzdiže iznad potoka Ždalice (Karta 7:3). Uz njeno je sjeverno podnožje nekada tekao manji danas presušeni i nepoznati potok koji je dolazio sa zapada i podno njene sjeveroistočne padine se ulijevao u potok Ždalicu. Na položaju je prikupljen materijal koji se može razvrstati u tri skupine. Jednu od njih čine ulomci keramike identičnih karakteristika kao i materijal pronađen na položaju Telek 5²⁴ te se zbog blizine položaja Telek 5 i 6 zaključuje da se radi o jednom kasnosrednjovjekovnom naselju.²⁵

Drugoj grupi materijala pripadaju četiri ulomka trbuha posuda i dva ruba. Ulomci su izrađeni na kolu od gline pomiješane sa sipkim pijeskom. Četiri su sive boje, jedan narančaste i jedan svjetlosmeđe-okker. Jedan od ulomaka oboda posude ima jednostavno izvijen vrat i zaobljen vrh ruba dok se u slučaju drugog radi o tanjuru proširenog dna i vertikalnog tijela

24 Iz navedenog se razloga ne opisuju karakteristike te grupa materijala prikupljenog na položaju Telek 6.

25 Budući da se između položaja Telek 5 i 6 nalaze dvije parcele koje nisu orane, na tome prostoru nije bilo moguće prikupiti površinski materijal. Pretpostavlja se da se radi o jednom kasnosrednjovjekovnom naselju, no na položaju 5 nije prikupljen antički materijal te su stoga oni razdvojeni.

zaobljenog vrha. Ulomci se datiraju u antičko razdoblje.

Treću grupu čini jedan ulomak trbuha posude narančaste boje izrađen ručno od gline s primjesom sitnih kamenčića i razmravljenih ulomaka keramike. Smješta ga se u pretpovijest, vjerojatno brončano doba.

Ždala – Telek 8

Položaj se nalazi oko 2,5 km jugoistočno od crkve u Ždali, na blago uzvišenoj pješčanoj gredi nadmorske visine 115 metara, nepravilnog tlocrta koja se uzdiže uz potok Ždalice i pada prema njegovom toku (Karta 7:4). Okolni je teren ravničarski. Na položaju je prikupljena manja količina ulomaka keramike, koja se može razdijeliti u dvije skupine, te nekoliko ulomaka kućnog lijepa.

Prvoj pripadaju ulomci trbuha posuda grube fature izrađeni ručno od gline pomiješane s malo pijeska, sitnim i većim kamenčićima te razmravljenom keramikom. Boja ulomaka je narančasta-tamnomsmeđa te svijetlo i tamnosiva na stijenkama te narančasta i tamnosiva u presjeku. Jedan od ulomaka ukrašen je urezivanjem. Datiraju se u brončano doba.

Druga grupa zastupljena je s ulomcima trbuha, rubova, dnom i poklopcem izrađenim na brzom lončarskom kolu iz gline pomiješane s pijeskom, a pojedini ulomci u sebi sadrže i manje kamenčića. Boja stijenki najčešće odgovara presjeku - svijetlo i tamnosiva, oker, svijetlo i tamnosmeđa, no pojedini su ulomci djelomično svjetlosmeđe, djelomično svjetlosive boje. Ulomak ruba lonca izvijen je prema van i horizontalno odrezan. Gornja mu je usna zaobljena, a donja blago zašiljena i čini malo rebro na prijelazu prema vratu lonca. Rub je ukrašen dvama plitkim žljebićima. Ulomci se datiraju u kasni srednji vijek, između 15. i 16. stoljeća.

Ždala – Gajca 1

Oko 2,1 km jugoistočno od crkve u Ždali, na širem ravničarskom prostoru, nadmorske visine između 115 i 115,5 metara, od oko 250 metara promjera (Karta 7:5), sporadično su pronađeni ulomci trbuha keramičkih posuda grube fature rađeni od gline s malom primjesom pijeska i sitnim kamenčićima. Pojedini u sebi sadrže i razmrvljene ulomke keramike, a svi su izrađeni rukom. Boja stijenki

im je narančasta, tamno i svjetlosmeđa te tamnosiva dok im je presjek najčešće tamnosivi ili narančasti. Datira ih se u brončano doba.

Ždala – Gajca 2

Na tjemenu i podnožju manjeg ovalnog, gotovo kružnog, niskog uzvišenja nadmorske visine 116 metara, u ravničarskom prostoru uz potok Ždalicu, koje se nalazi oko 1,7 km jugoistočno od crkve u Ždali prikupljena je manja količina materijala koji se datira u razvijeni srednji vijek (Karta 7:6). Od prikupljenih su ulomaka najzastupljeniji ulomci trbuha posuda, a pronađena su i tri jednostavno izvijena, vertikalno ili koso prema dolje odrezana ruba te jedan ulomak dna manje posude. Svi su ulomci izrađeni na brzom kolu, od gline s primjesom pijeska, a pojedini ulomci u sebi sadrže i sitne kamenčiće i/ili razmrvljenu keramiku. Boja na stijenkama im je crna, tamno i svjetlosiva te tamno i svjetlosmeđa. Pojedini su u presjeku iste boje kao i stijenke no prevladava presjek svijetlo i tamnosive boje. Što se tiče ukrašavanja, zastupljeni su ukrasi jednostrukih horizontalnih linija, gušće ili rjeđe nanižani, ukras jednostruke valovnice te ukras motiva kvadratića izveden kotačićem. Na temelju karakteristika rubova, zastupljenih ukrasa i same fature ulomaka, lokalitet je datiran na početak razvijenog srednjeg vijeka.

Ždala – Štvanja

Položaj Štvanja nalazi se oko 1,65 km južno od crkve u Ždali, u ravničarskom prostoru nadmorske visine 115,5 metara koji blago pada prema toku neimenovanog potoka, koji se kasnije ulijeva u potok Ždalicu (Karta 7:7). Prilikom njegova pronalaska sakupljena je manja količina materijala²⁶ koji se može razvrstati u dvije grupe, a dio materijala je ostao nedeterminiran..

Prvoj skupini pripadaju ulomci trbuha posuda i jedan ulomak ruba bikonične zdjele. Dio ulomaka izrađen je od fine pročišćene gline s malom primjesom sipkog pijeska, a dio s nepročišćenom glinom i više pijeska. Ulomci su svjetlosive, narančaste, žućkaste i oker boje. Na nekoliko njih prisutan je plitki pravilan metličasti ukras. Ulomak zdjele ima ravan vrat, a vanjska je usna ruba blago naglašena.

²⁶ U trenutku obilaska na parcelama na kojima se rasprostire lokalitet bila je posadena pšenica i uljana repica.

Karta 7. Položaji arheoloških lokaliteta u okolici Ždala (podloga: geoportal.dgu.hr, izradio: I. Valent).

Prijelaz iz vrata na trbuh je naglašen manjim rebrom ispod kojeg se nalaze tri plitko izvedena žljebića. Ovaj je materijal datiran u antičko razdoblje.

Drugoj grupi pripada jedan ulomak blago izvučenog dna lonca, nekoliko ulomaka trbuha i jedan jednostavno izvijen koso prema van odrezan rub. Ulomci su tamnosive ili smeđe boje na stijenkama i /ili u presjeku. Izrađeni su od gline s primjesom dosta pijeska i s pokojim sitnim kamenčićem na brzom lončarskom kolu. Datira ih se u širi raspon između razvijenog i kasnog srednjeg vijeka.

4. Zaključak

U radu su prezentirani rezultati terenskih pregleda obavljenih na prostorima općina Koprivnica, Koprivnički Bregi, Novigrad Podravski, Kloštar Podravski, Podravske Sesvete i Gola koji su obilježeni tijekom proljeća 2017. godine. Terenski su pregledi poduzeti u sklopu standardne djelatnosti arheološkog odjela Muzeja grada Koprivnice te u sklopu ciljanih terenskih pregleda i reambulacija koji su provedeni u sklopu istraživačkog projekta IP-06-2016-5047 Hrvatske Zaklade za znanost, *Proizvodnja željeza uz rijeku Dravu u antici i srednjem vijeku: stvaranje i transfer znanja, tehnologija i roba*, s ciljem izrade baze podataka arheoloških lokaliteta s tragovima metalur-

ških aktivnosti na prostoru Podravine. Dok su reambulacije prostora bile ciljano usmjerene na dosad već poznate položaje lokaliteta na kojima je zabilježena metalurška djelatnost, terenski su pregledi bili usmjereni na prostore na kojima se do sada nije rekognosciralo te na prostore na kojima zbog činjenice da nisu bili poljoprivredno obrađivani nije bilo moguće provoditi terenske preglede.

Tijekom pregleda zabilježen je veliki broj novih arheoloških lokaliteta, no s obzirom na dvostruki pristup samim pregledima pojedini su položaji već i ranije objavljeni,²⁷ dok su u ovom radu predstavljeni položaji na kojima nije zabilježena metalurška djelatnost, njih pedesetak. Prilikom obrade svakog od položaja navođene su njegove geografske, topografske, pedološke i hidrografske karakteristike koje daju uvid u razloge zaposjedanja svakog od položaja koji se mogu koristiti prilikom budućih obrada i topografskih analiza zaposjedanja pojedinih tipova položaja kroz različite vremenske periode. U sklopu obrade prikupljenog materijala, koji se uglavnom temeljio na ulomcima keramičkih posuda, opisivane su njegove karakteristike (boja, fatura, način pečenja, način izrade - ručno ili na sporom/brzom lončarskom kolu) na temelju kojih se zatim predlagala okvirna datacija prikupljenog materijala, ali i samog lokaliteta. Što se tiče raspona tih datacija, one se kreću od kraja mlađeg kamenog doba pa do ranog novog vijeka.

Budući da je ovaj rad zamišljen kao kratak prikaz novootkrivenih lokaliteta neće se ulaziti u daljnje analize koliko je novih položaja iz kojeg razdoblja otkriveno budući da je većina položaja višeslojna, a same brojke, smatram, ni približno ne daju pravu sliku naseljenosti određenog prostora. No, ono što omogućuju jest uvid u iznimno dugotrajan kontinuitet naseljavanja prostora čiji se pravi potencijal i bogatstvo tek treba otkriti.

Summary Reconnaissances carried out by Koprivnica Town Museum in 2017

The paper outlines the results of field examinations carried out in 2017 in the area of Podravina, during which a large number of

new archaeological sites dating back to the periods of prehistory, antique, middle ages and the modern age were registered, and additional data about the already known archaeological sites were collected. Also, the paper presents geographic, topographic and pedological characteristics of each site and, based on the analysis of the collected archaeological material, a suggestion is made in relation to the dating of the mentioned sites.

Literatura

- MARKOVIĆ, Zorko: *Rezultati istraživanja prehistorijskih lokaliteta oko Koprivnice 1981. godine.* // Podravski zbornik 1982 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1982., 239–264.
- MARKOVIĆ, Zorko: *Noviji i neobjavljeni arheološki nalazi iz Podravine i Kalničko-bilogorske regije (III).* // Podravski zbornik 16 (ur. Franjo Horvatić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1990., 117–132.
- MARKOVIĆ, Zorko: Draganovec, u: *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, drugo dopunjeno izdanje, Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske, Sekcija arheologa i preparatora*, (ur. Šimek, Marina), Bjelovar, 1997., 152.
- MARKOVIĆ, Zorko: Koprivnica - Farkašić A, u: *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, drugo dopunjeno izdanje, Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske, Sekcija arheologa i preparatora*, (ur. Šimek, Marina), Bjelovar, 1997., 169.
- MARKOVIĆ, Zorko: Koprivnica - Farkašić P, u: *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, drugo dopunjeno izdanje, Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske, Sekcija arheologa i preparatora*, (ur. Šimek, Marina), Bjelovar, 1997., 169.
- MARKOVIĆ, Zorko: Koprivnica - Farkašić, Stari bunar, u: *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, drugo dopunjeno izdanje, Muzejsko društvo sjeverozapadne Hrvatske, Sekcija arheologa i preparatora*, (ur. Šimek, Marina), Bjelovar, 1997., 169.
- SEKELJ IVANČAN, Tajana: *Predindustrijska obrada željeza: Pokazatelji talioničke djelatnosti na primjeru arheoloških nalazišta u Podravini* // Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja XV, 29, 2016., 118–125.
- VALENT, Ivan, ZVIJERAC, Ivan, SEKELJ IVANČAN, Tajana: *Topografija arheoloških lokaliteta s talioničkom djelatnošću na prostoru Podravine* // Podravina, časopis za multidisciplinarna istraživanja, Vol. 16. br. 32, Koprivnica, 2017., 5–25.

27 VALENT, Ivan, ZVIJERAC, Ivan, SEKELJ IVANČAN, Tajana: *Topografija arheoloških lokaliteta...*